

Шановні колеги!

Ви тримаєте в руках перший річний звіт Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України (Держфінпослуг). Створена 11 грудня 2002 року Держфінпослуг почала свою практичну діяльність у 2003 році як центральний орган виконавчої влади, покликаний розробляти та реалізовувати стратегію розвитку ринків фінансових послуг, проводити ефективну державну політику в цій сфері, впроваджувати міжнародний досвід і захищати права споживачів фінансових послуг.

Розгортання діяльності комісії сприяло побудові системи державного регулювання відносин, пов'язаних із наданням окремих видів послуг небанківськими фінансовими установами. До компетенції Держфінпослуг належить здійснення регулятивних та наглядових функцій за діяльністю з надання послуг у сфері страхування, накопичувального пенсійного забезпечення, довірчого управління фінансовими активами, діяльності небанківських кредитних установ, фінансового лізингу, факторингу тощо.

Держфінпослуг бере активну участь у виробленні єдиної державної політики на фінансових ринках. Механізми взаємодії у сфері законодавства, нагляду й обміну інформацією визначені у Меморандумі про співробітництво, який було підписано торік між Держфінпослуг, НБУ та Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Упродовж доволі короткого періоду (фактично - з 2 липня 2003 року) комісія розгорнула діяльність з усіх напрямів, передбачених Положенням про Держфінпослуг. Зокрема, провадиться робота зі створення Державного реєстру фінансових установ, наглядовими департаментами здійснюються перевірки цих установ, проводиться збір первинної інформації щодо суб'єктів небанківського сектора ринку фінансових послуг. Держфінпослуг розпочато практичну наглядову діяльність. Наглядові департаменти провели майже 700 перевірок фінансових установ та аналіз їх звітності стосовно дотримання вимог законодавства України, а також професійної діяльності як учасників ринків фінансових послуг та суб'єктів первинного фінансового моніторингу.

Протягом 2003 року проведено 37 засідань Комісії, на яких прийнято 188 розпоряджень про набрання чинності нормативно-правовими актами, надання ліцензій та вирішення поточних питань. За півроку Держфінпослуг розроблено 4 законопроекти, які вже знаходяться на розгляді в комітетах Верховної Ради України, а також визначено участь комісії в супроводі 21 законопроекту, що прямо чи опосередковано стосуються сфери компетенції Держфінпослуг.

Держфінпослуг прийнято важливі рішення, спрямовані на розвиток страхування, зокрема, щодо зменшення кількості видів обов'язкового

страхування, сприяння процесам зміцнення фінансової надійності страхових компаній шляхом дотримання ними норм закону стосовно статутних фондів, а також вимог до джерел формування цих статутних фондів. Почалася централізація і концентрація капіталів через реорганізацію страховиків шляхом приєднання, а також встановлення режиму перевірки відповідності формування статутних фондів страховиків до вимог чинного законодавства.

У 2003 році був прийнятий та набрав чинності Закон України „Про недержавне пенсійне забезпечення”. Цим Законом, а також відповідно до Закону України „Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” регулятором діяльності недержавних пенсійних фондів визначена Держфінпослуг.

Протягом звітнього року тривала активна робота з розробки нормативно-правової бази зі створення та діяльності недержавних пенсійних фондів, а також інших суб’єктів недержавного пенсійного забезпечення (адміністраторів недержавних пенсійних фондів, страховиків тощо). Проведена інвентаризація кредитних спілок, ломбардів, довірчих товариств, установ, що надають послуги з фінансового лізингу та факторингу, розпочався процес створення нормативно-правової бази з регламентації їх діяльності (ліцензування, внесення до Державного реєстру фінансових установ, надання звітності тощо).

Як орган державного фінансового моніторингу Держфінпослуг реалізувала власну Програму дій на 2003 рік щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, активно взаємодіяла з Державним департаментом фінансового моніторингу Мінфіну України та іншими органами державної влади у процесі формування національної системи боротьби з відмиванням „брудних” грошей та розробці Імплементативного плану, що сприяло вилученню України з так званого „чорного списку” FATF.

Держфінпослуг прагне максимально наблизитися до міжнародних стандартів нагляду і регулювання шляхом вступу до міжнародних організацій та асоціацій через мережу двосторонніх та багатосторонніх угод між органами нагляду за діяльністю фінансових установ інших країн, вивчення їх досвіду. Головним здобутком 2003 року стало реальне розгортання діяльності Держфінпослуг як уповноваженого органу виконавчої влади зі спеціальним статусом. Указами Президента України призначені всі члени комісії, сформований штат центрального апарату, вирішилося питання про створення територіальних управлінь. Уряд належним чином сприяв цьому розгортанню, зокрема, розпорядженням Кабінету Міністрів України „Про розміщення Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України” Держфінпослуг передано в оперативне управління будинок у м. Києві по вул. Б. Грінченка, 3 разом із меблями, обладнанням та іншим майном.

Перші кроки зроблено. Попереду значна робота щодо забезпечення стабільного розвитку ринків фінансових послуг, послідовна реалізація довготермінової комплексної державної політики в цій сфері, яка ґрунтуватиметься на визначених стратегічних національних інтересах та пріоритетах, сприятиме приведенню системи нагляду за небанківськими

фінансовими установами у відповідність зі стандартами Європейського Союзу, інтеграції у світові фінансові ринки.

З повагою,

В. Сулов

**Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг
України**

СУСЛОВ
Віктор Іванович
Голова Комісії

ОПЕРЕНКО
Григорій Миколайович
Перший заступник Голови Комісії

ГОЛОВКО
Анатолій Терентійович
Заступник Голови Комісії

ЛЕВЧЕНКО
Валентина Петрівна
Заступник Голови Комісії

ІГНАЩЕНКО
Володимир Анатолійович
Директор департаменту
державного регулювання
та розвитку ринків фінансових
послуг

ОТЧЕНАШ
Катерина Георгіївна
Директор департаменту нагляду
за фінансовими компаніями

ПАРНЮК
Володимир Олександрович
Директор департаменту страхового
нагляду

РИБАЛЬЧЕНКО
Андрій Анатолійович
Директор департаменту нагляду
за недержавними пенсійними фондами

ОЛЕНЧИК
Андрій Ярославович
Директор департаменту нагляду за кредитними
установами

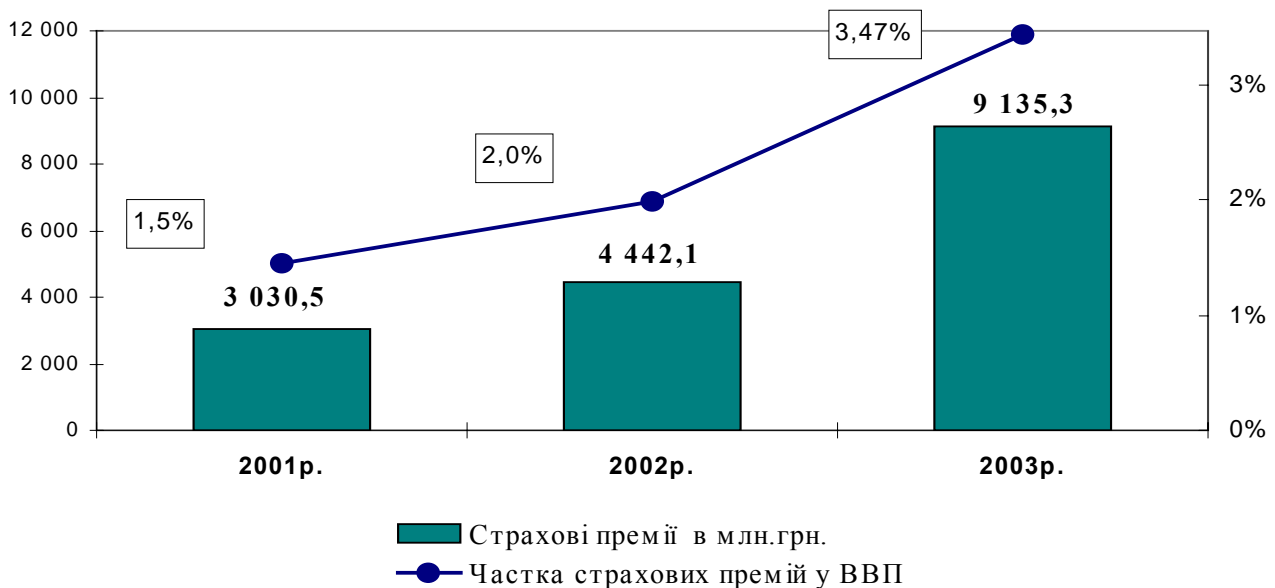
1. Стан та перспективи розвитку ринків фінансових послуг в Україні

Розширення спектру фінансових послуг та зростання ролі небанківських фінансових установ у інвестиційному процесі є важливим підґрунтям економічного зростання. Сучасний фінансовий сектор України, внаслідок інституційних та функціональних характеристик, не повною мірою відповідає тенденціям світових фінансових ринків.

Досвід економічно розвинутих країн свідчить, що добре налагоджена страхова справа, розвиток і належне функціонування небанківських кредитних установ, пенсійних фондів, інших видів фінансових посередників та інституційних інвесторів сприяють сталості фінансових систем та розв'язанню соціальних проблем. У багатьох країнах світу рівень розвитку небанківського фінансового сектора і фінансових ринків у цілому є індикатором зрілості ринкових відносин.

1.1 Ринок страхових послуг

Найдинамічнішим за темпами розвитку є ринок страхових послуг. Станом на 31 грудня 2003 року в Україні діяло 357 страхових компаній (станом на 31 грудня 2002 року – 338 страхових компаній). Із загальної кількості страхових компаній 30 страховиків здійснюють діяльність зі страхування життя та 327 – з інших видів страхування. Загальна сума страхових премій, отриманих страховиками протягом 2003 року, становила 9 135,3 млн. грн. (мал. 1.).

Мал. 1. Динаміка суми страхових премій в Україні та частка у ВВП

Структура страхових премій за 2003 рік становила:

<i>Види страхування</i>	<i>сума премій</i>	<i>%</i>
Добровільне особисте страхування (крім страхування життя)	368,2 млн. грн.	4,0
Страхування життя	72,9 млн. грн.	0,8
Добровільне майнове страхування	7 734,4 млн. грн.	84,7
Добровільне страхування відповідальності	451,3 млн. грн.	4,9
Недержавне обов'язкове страхування	459,6 млн. грн.	5,0
Державне обов'язкове страхування	48,9 млн. грн.	0,5

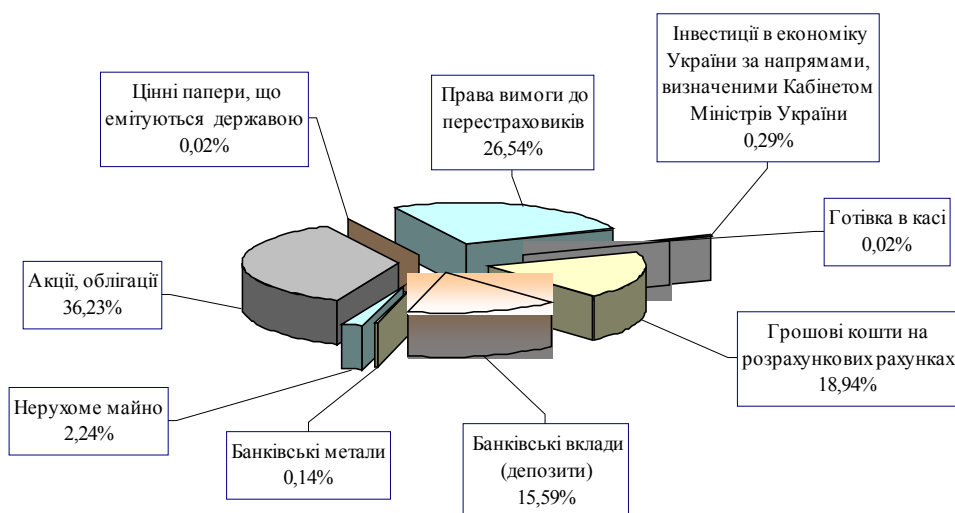
У порівнянні з аналогічним періодом 2002 року обсяги показника страхових премій зросли на 4 693,2 млн. грн. (у 2,1 рази). Сума страхових премій, отриманих безпосередньо від страхувальників, за 2003 рік становила 7 595,5 млн. грн., в тому числі від страхувальників-громадян – 692,3 млн. грн.

Незважаючи на номінальне зростання обсягів страхового ринку, галузь забезпечує перерозподіл 3,47% ВВП (аналогічний показник для розвинутих країн – 8-12 %). З одного боку, це засвідчить про потенційні можливості його подальшого розвитку, з іншого – про те, що страховий ринок сьогодні не повною мірою акумулює суттєвих інвестиційних ресурсів. Недостатній обсяг сформованих страхових резервів, а також слабкий сектор зі страхування життя не дають змоги державі отримати довгострокові інвестиції в економіку.

За 2003 рік власний капітал страховиків становив 6 835,8 млн. грн. За розміром власного капіталу: 267 страховиків мають капітал більше 5 млн. грн.; 71 страховик – від 1,0 до 4,9 млн. грн.; 16 страховиків – від 0,5 до 0,9 млн. грн. та 3 страховика – менше 0,49.

Страхування є конкурентною галуззю. Частка перших трьох страхових компаній із надходження страхових премій від загальних (валових) страхових премій по Україні за 2003 рік становила 23,1% (за такий самий період 2002 року 18,13%). Величина індексу Херфіндаля для страхового ринку України становила 282,1 пункти (за 2002 рік – 236,1).

Загальна сума активів страховиків, визначених статтею 31 Закону України "Про страхування" для представлення страхових резервів, за 2003 рік становить 9 029,78 млн. грн. Найбільшу частку у структурі зазначених активів займають акції та облігації (36,2%), права вимоги до перестраховиків (26,5%), грошові кошти на розрахункових рахунках (18,9%) та банківські вклади (15,6%) (мал. 2).

Мал.2. Структура активів страховиків для представлення страхових резервів за 2003 рік

Упродовж останніх років рівень страхових виплат постійно зменшувався: за 2003 рік він становив 9,4% проти 12,2% у 2002 році та 13,9% у 2001 році. За останній період із видів обов'язкового страхування рівень виплат становив 33,7%, а з добровільного майнового страхування – лише 5,8%. Це свідчить про наявність негативної тенденції, оскільки у світовій практиці ситуація на страховому ринку вважається незадовільною, якщо рівень виплат нижчий ніж 70%.

Активно розвивається ринок перестраховання. Проте при цьому суми перестраховання сплачені різко переважають над сумами отриманими. Так, якщо за 2003 рік українські страховики отримали на перестраховання ризиків від перестраховувальників-нерезидентів 10,6 млн. грн., то за той самий період ними сплачено на перестраховання 5,4 млрд. грн. (59,3% від страхових премій), з них:

- перестраховикам-нерезидентам – 3,2 млрд. грн. (34,8% від валових премій на всьому ринку),
- перестраховикам-резидентам – 2,2 млрд. грн. (24,5% відповідно).

Найбільші суми були сплачені на перестраховання з добровільних видів майнового страхування (63,6% від премій з цих видів) – 4 854,0 млн. грн., у тому числі за межі України – 2 746,3 млн. грн. За договорами зі страхування життя сплачено на перестраховання 23,9 млн. грн. (32,8% від премій із цього

виду). Майже всі операції щодо перестрашування ризиків за договорами страхування життя проводилися з перестраховиками-нерезидентами.

Недостатньо розвинуті в Україні такі соціально значущі види страхування, як пенсійне, медичне та страхування життя. В Україні застрахованими є лише близько 10% ризиків, тоді як у більшості економічно розвинутих країн цей показник сягає 90-95%.

1.2 Розвиток небанківських кредитних установ і ломбардів

Світовий досвід свідчить, що на ринку мікрокредитування особливо успішно діють різні типи небанківських кредитних установ. На сьогодні за статистичними даними в Україні зареєстровано близько 1100 **кредитних спілок**.

Тривалий час кредитні спілки створювалися і функціонували відповідно до законодавства про громадські організації. Законодавча база створення та діяльності кредитних спілок в Україні представлена Законом України „Про кредитні спілки” від 20 грудня 2001 року № 2908-III, в якому визначені організаційні, правові та економічні засади створення і діяльності кредитних спілок та їх об'єднань. Нормативна база діяльності кредитних спілок та об'єднаних кредитних спілок сьогодні активно формується Держфінпослуг.

Більша частина кредитних спілок сконцентрована у м. Києві, Київській, Донецькій, Луганській, Харківській, Львівській, Івано-Франківській та Тернопільській областях. У кредитних спілках об'єднані понад 300 тисяч фізичних осіб.

Загальний обсяг активів, якими володіють кредитні спілки, щодо яких у 2003 році отримана інформація, становить 206,4 млн. грн. Майже 93% активів розміщено у кредитах, що становлять 191,6 млн. грн. Лише 7% активів становлять основні засоби та кошти у касі, на поточних рахунках, депозитних рахунках у банках тощо. Державні цінні папери представлені в складі активів лише однієї кредитної спілки.

Загальний розмір капіталу кредитних спілок становить 76,2 млн. грн., які на 12,1% сформовані за рахунок резервного капіталу, на 62,3% - пайового капіталу, на 25,6% - додаткового капіталу.

Кошти, залучені від членів кредитної спілки на депозитні рахунки, становлять 108,5 млн. грн. Інші зобов'язання кредитних спілок формуються за рахунок кредитів банків, коштів, отриманих на безоплатній основі, та інших запозичень, які складають 1,4 млн. грн. Таким чином, зобов'язання кредитних спілок на 18% більші за їх власний капітал.

До моменту затвердження Президентом України Положення про Держфінпослуг (4 квітня 2003 року) не існувало єдиного органу державної влади, до виключної компетенції якого належало б регулювання та нагляд за діяльністю **ломбардів**. На сьогодні регуляторні повноваження щодо діяльності

ломбардів покладені на Держфінпослуг, Міністерство фінансів України (в частині контролю обігу коштовних металів і коштовного каміння та ліцензування) та Пробірну палату України.

Держфінпослуг розроблений проект Закону України „Про ломбарди та ломбардну діяльність”, прийнятий у грудні 2003 року Верховною Радою України в першому читанні.

Нормативно-правовою базою регулювання діяльності ломбардів є Типовий статут ломбарду (зі змінами, внесеними згідно з постановою Ради Міністрів УРСР від 30.03.87 N 103 (103-87-п), цивільне законодавство України, Закон України „Про заставу”, постанови Кабінету Міністрів України щодо діяльності, пов’язаної з обігом дорогоцінних металів та коштовного каміння.

Діяльність ломбардів є багатогранною і різнобічною. Основним видом діяльності є надання миттєвих, короткострокових та невеликих за розміром позик на власній ризик під заставу. Виключно наданням позик під заставу займаються 85 ломбардів. Доволі активно ломбарди впроваджують такі види діяльності, як торгівля невикупленим із застави майном, скупка, ремонт, виготовлення і торгівля ювелірними виробами. Існують ломбарди, які займаються лише роздрібною торгівлею.

Розміри й масштаби діяльності ломбардів значно різняться між собою. Сформований статутний капітал коливається у межах від 0,10 до 7,2 млн. грн. і у більшості випадків формується за рахунок грошових коштів. Статутний капітал лише одного ломбарду складається виключно з іноземних інвестицій. Мінімальна залишкова вартість основних фондів у власності одного ломбарду становить 160 грн. і максимальна – 5,0 млн. грн. Найбільша величина активів становить 12,8 млн. грн.

Кількість засновників ломбардів коливається від 1 до 58 осіб, у більшості випадків ломбарди організовуються 2 засновниками. У 33 ломбардів у складі засновників є юридичні особи. Значна кількість ломбардів (45) у процесі своєї діяльності утворює філії та представництва. 2 ломбарди, які утворили власні мережі по всій території України, мають по 58 філій. Деяко менш активно розвиваються ще 2 ломбарди, якими створено по 26 філій.

Кредити комерційних банків для здійснення своєї діяльності залучає 30 ломбардів зі 181. Максимальний розмір запозичення сягає 4,1 млн. грн., мінімальний – 3, 0 тис. грн.

Слід звернути увагу на факт наявності збитків за перше півріччя 2003 року у 7 ломбардів. Загальна сума збитків становить 37,7 тис. грн. Прибуток, отриманий 181 ломбардом за перше півріччя 2003 року, за даними самих ломбардів, становив 4,4 млн. грн. Загальна сума капіталу всіх ломбардів становить 19,3 млн.грн.

Загальна сума позик під заставу, наданих ломбардами, становить 35,5 млн. грн. В заставу отримано майна на суму 40,4 млн. грн. Основними видами забезпечення виступають вироби з них металів та коштовного каміння,

автомобілі, посуд, побутова техніка, шкіряний одяг, хутро, комп'ютерна техніка та оргтехніка, мобільні телефони, годинники. Відсоткова ставка за наданими позиками коливається від 0,5 до 1 % на день (від 180 до 360% на рік).

Точна інформація щодо діяльності фактично діючих кредитних спілок та ломбардів з'ясується лише після проведення Держфінпослуг їх реєстрації і перереєстрації та внесення до Державного реєстру фінансових установ.

1.3 Недержавне пенсійне забезпечення

Роль недержавних пенсійних фондів надзвичайно важлива для української економіки, оскільки значно збільшує її інвестиційні можливості, і для населення, бо дозволяє забезпечити додатковий до державного соціальний захист. Крім того, активи пенсійних фондів є одним із засобів зростання та сталого функціонування фінансового ринку.

В основу Закону України „Про недержавне пенсійне забезпечення”, який було прийнято Верховною Радою України 9 липня 2003 року (набрав чинності 1 січня 2004 року), покладені основні принципи організації та контролю за системою накопичувального пенсійного забезпечення, притаманні країнам, що мають значний досвід розвитку і утримання таких систем. Закон визначає правові, економічні та організаційні засади недержавного пенсійного забезпечення в Україні та регулює правовідносини, пов'язані з цим видом діяльності, регламентує створення та діяльність недержавних пенсійних фондів як інститутів добровільного пенсійного забезпечення і закладає основи принципово нового рівня пенсійної системи України – системи накопичувального забезпечення.

Впровадження та розвиток діяльності недержавних пенсійних фондів на сьогодні є одним із пріоритетних напрямів роботи Держфінпослуг. На Держфінпослуг покладено завдання з розробки нормативно-правової бази, яка б дозволяла належно функціонувати та розвиватися недержавним пенсійним фондам, а також суб'єктам системи недержавного пенсійного забезпечення, що здійснюють їх обслуговування.

Починаючи з 1992 року, в Україні функціонують небанківські фінансові установи, які (з огляду на чинне на той час законодавство) надають відповідні послуги.

При первинному формуванні інформаційної бази існуючих недержавних пенсійних фондів до списку було внесено 55 організацій, що зареєстровані як недержавні пенсійні фонди.

За звітний період перевірена діяльність 47 фондів, які реально функціонують. Решта знялася з податкового обліку та припинила своє існування, хоча зареєстрована в органах статистики. Загальний обсяг активів, залучених до діючих недержавних пенсійних фондів, становить 16 млн. грн. Слід зазначити, що майже 90% активів акумульовані чотирма найбільшими пенсійними фондами:

- „Народним пенсійним фондом „Україна”, зареєстрованим у 1995 р. у м. Києві - 7,8 млн. грн.;
- „Укоопспілкою”, зареєстрованою в 1996 р. у м. Києві - 3,6 млн. грн.;
- „Кримспоживспілкою”, зареєстрованою у 1997 р. у м. Сімферополі - 1,6 млн. грн.;
- фондом „Добробут”, зареєстрованим у 1998 р. у м. Києві - 1,2 млн. грн.

Загальна кількість громадян, що беруть участь у недержавному пенсійному забезпеченні, становить приблизно 31 тис. осіб. При цьому 72% загальної кількості учасників залучені до 4 фондів, 3 з яких належать до найбільших за обсягом пенсійних активів. Найбільшими недержавними пенсійними фондами за кількістю громадян, залучених до участі у фонді, є:

- „Народний пенсійний фонд „Україна” - 14 тис. осіб;
- „Кримспоживспілка” - 3,2 тис. осіб;
- Перший український недержавний фонд (м. Київ) - 3,1 тис. осіб;
- „Укоопспілка” - 1,4 тис. осіб.

З 22 діючих пенсійних фондів 13 (60%) належать до споживчої кооперації. У кожного фонду цієї системи є власні засновники, працівники яких залучені до системи недержавного пенсійного забезпечення. Найбільшими фондами в цій кооперації є „Кримспоживспілка” (м. Сімферополь), „Укоопспілка” (м. Київ), „Облспоживспілка” (м. Миколаїв), „Облспоживспілка” (м. Одеса). Частка осіб, залучених до фондів споживчої кооперації, у загальній кількості учасників системи недержавного пенсійного забезпечення (31 тис. осіб) становить приблизно 34% (11 тис. осіб). Загальний обсяг активів, залучених до фондів споживчої кооперації – 7 млн. грн., або 43% від загального обсягу активів, залучених до існуючої системи недержавного пенсійного забезпечення (16 млн. грн.)

У середньому на одного учасника пенсійного фонду припадає 1 132 грн. активів пенсійного фонду.

Щомісячний розмір пенсійних виплат учасникам пенсійних фондів коливається від 8 грн. до 750 грн., у середньому ця сума становить 40-50 грн. на місяць. Слід відзначити, що 7 з 22 організацій, що провадять додаткове пенсійне забезпечення, ще не здійснювали пенсійних виплат своїм учасникам. Це обумовлено тим, що ними встановлений мінімальний строк початку виплат – три роки після першого внеску.

Найбільша кількість діючих недержавних пенсійних фондів розташована у м. Києві – 7 з 22. Решта розміщена в обласних центрах (Вінниця – 1, Дніпропетровськ – 2, Житомир – 1, Львів – 1, Миколаїв – 1, Одеса – 1, Рівне – 1, Сімферополь – 1, Тернопіль – 1, Ужгород – 1, Харків – 1, Херсон – 1, Черкаси – 1, Чернігів – 1).

Згідно із Законом України „Про недержавне пенсійне забезпечення” підприємства, установи та організації, які провадять недержавне пенсійне забезпечення або в назвах яких використовуються слова “недержавний пенсійний фонд” чи “пенсійний фонд”, можуть здійснити реорганізацію в пенсійні фонди, створені відповідно до вимог цього Закону, у строки та у порядку, встановлені Держфінпослуг, з урахуванням певних особливостей.

1.4 Розвиток лізингу, факторингу та довірчого управління майном: проблеми та перспективи

У 2003 році до Держфінпослуг інформацію про свою діяльність щодо надання лізингових послуг надали 14 лізингових компаній.

Лізингові операції, здійснені лізинговими компаніями, млн.грн.:

<i>Вид лізингу</i>	<i>2002 рік</i>	<i>I півріччя 2003 року</i>
Фінансовий лізинг	320,67	190,27
Оперативний лізинг	9,63	21,04

Відповідно до положень нового Цивільного кодексу України операції фінансування суб'єктів підприємницької діяльності під відступлення права грошової вимоги через договори **факторингу** (надання факторингових послуг) мають право здійснювати виключно банки, фінансові установи, а також фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності, якщо це прямо передбачено законом. Статистичні дані свідчать, що у звітному періоді як факторингові ідентифікували себе 8 компаній.

Поняття **довірчого управління майном** на даний час законодавством повною мірою не визначено. Однак для реалізації ряду законів України, які стосуються, насамперед, розвитку іпотеки, наявність законодавства та нормативно-правової бази в цій сфері вкрай необхідні.

Договірні відносини довірчих товариств з довірителями на території України базувались на договорі доручення. Вартість активів, що знаходяться в управлінні діючих довірчих товариств, становить 4,05 млн. грн., 90 % з яких припадає на цінні папери довіритель, залучені за приватизаційні папери громадян України у процесі масової приватизації.

У зв'язку з набранням чинності Законом України „Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю”, який передбачає залучення коштів, в тому числі й фізичних

осіб, для будівництва житла через договори управління та випуск цінних паперів, Держфінпослуг у 2003 році почала роботу з розробки нормативних актів та вирішення проблемних питань щодо:

- встановлення вимог до управителів та нормативів їх діяльності з метою забезпечення виконання ними договорів управління майном з установниками для захисту прав останніх;
- чіткого розподілу відповідальності між органами державної влади щодо нагляду за фінансовими установами (у тому числі банками), які здійснюють таку діяльність, шляхом наділення повноваженнями, достатніми для повного контролю за виконанням вищезазначених договорів.

2. Організація діяльності Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України

2.1 Місце та роль Держфінпослуг у системі органів державної влади України

На виконання Закону України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг" від 12 липня 2001 року № 2664 – III Указом Президента України від 11 грудня 2002 року N 1153/2002 утворено Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг України як спеціально уповноважений орган виконавчої влади у сфері регулювання ринків фінансових послуг. Указом Президента від 24 грудня 2002 року N1218/2002 Головою комісії призначений Суслов Віктор Іванович.

Указом Президента України від 4 квітня 2003 року N 292/2003 затверджене Положення про Держфінпослуг, яким визначено права, організаційні та правові засади діяльності комісії як органу виконавчої влади зі спеціальним статусом.

Головними завданнями Держфінпослуг є:

- проведення єдиної та ефективної державної політики у сфері надання фінансових послуг;
- розроблення і реалізація стратегії розвитку ринків фінансових послуг;
- здійснення державного регулювання та нагляду за наданням фінансових послуг і дотриманням законодавства в цій сфері;
- захист прав споживачів фінансових послуг шляхом застосування заходів впливу з метою запобігання порушенням законодавства на ринках фінансових послуг;
- узагальнення практики застосування законодавства України з питань функціонування ринків фінансових послуг, розроблення і внесення пропозицій щодо його удосконалення;

- запровадження міжнародно визнаних правил розвитку ринків фінансових послуг;
- здійснення функцій державного фінансового моніторингу на ринках фінансових послуг з метою забезпечення реалізації норм Закону України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом";
- сприяння інтеграції в європейський та світовий ринки фінансових послуг.

Відповідно до Закону України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг" і Положення про Держфінпослуг комісія є колегіальним органом. До складу комісії входять: Голова, три його заступники та п'ять членів комісії – директорів департаментів. Рішення комісії у вигляді розпоряджень ухвалюються колегіально шляхом голосування на засіданнях комісії. Усі члени Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України при голосуванні мають рівні права – один голос.

Держфінпослуг отримала можливість працювати як колегіальний орган після появи кворуму, необхідного для голосування, наприкінці червня 2003 року. Перше засідання Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України відбулося 2 липня 2003 року.

2.2 Організаційна структура Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України

До організаційно-штатної структури Держфінпослуг входять 6 департаментів, 16 управлінь, в тому числі 3 самостійних, 32 відділи, в тому числі 3 самостійні (додаток 1). Профільними є п'ять департаментів, очолюваних директорами департаментів – членами Комісії:

- департамент державного регулювання та розвитку ринків фінансових послуг;
- департамент страхового нагляду;
- департамент нагляду за кредитними установами;
- департамент нагляду за фінансовими компаніями;
- департамент нагляду за недержавними пенсійними фондами.

Розпорядженнями Держфінпослуг затверджено положення про ці департаменти, в яких визначені їх завдання, повноваження і функції, права для реалізації наданих повноважень.

Основні завдання профільних департаментів:

Департаменту державного регулювання та розвитку ринків фінансових послуг:

- проведення єдиної та ефективної державної політики у сфері надання фінансових послуг;

- розробка стратегії розвитку ринків фінансових послуг в Україні;
- розробка нормативно-правових актів, обов'язкових для виконання учасниками ринків фінансових послуг, їх об'єднаннями, з питань, які належать до компетенції Держфінпослуг;
- запровадження міжнародно визнаних правил розвитку ринків фінансових послуг;
- сприяння в межах своїх повноважень інтеграції ринків фінансових послуг України в європейський та світовий ринки фінансових послуг.

Департаменту страхового нагляду:

- проведення єдиної та ефективної державної політики у сфері надання фінансових послуг страховиками;
- здійснення державного регулювання та нагляду за наданням фінансових послуг страховиками та дотриманням законодавства в цій сфері;
- захист прав споживачів фінансових послуг шляхом застосування заходів впливу з метою запобігання і припинення порушень законодавства страховиками, страховими та перестраховими брокерами;
- узагальнення практики застосування законодавства України з питань надання фінансових послуг страховиками, страховими та перестраховими брокерами, розробка і внесення пропозицій щодо його вдосконалення.

Департаменту нагляду за кредитними установами :

- проведення єдиної та ефективної державної політики у сфері надання фінансових послуг кредитними установами;
- здійснення державного регулювання та нагляду за наданням фінансових послуг кредитними установами та дотриманням законодавства в цій сфері;
- захист прав споживачів фінансових послуг шляхом застосування заходів впливу з метою запобігання і припинення порушень законодавства кредитними установами;
- узагальнення практики застосування законодавства України з питань надання фінансових послуг кредитними установами, розроблення і внесення пропозицій щодо його вдосконалення.

Департаменту нагляду за фінансовими компаніями:

- проведення єдиної та ефективної державної політики у сфері надання фінансових послуг фінансовими компаніями;
- здійснення державного регулювання та нагляду за наданням фінансових послуг фінансовими компаніями та дотриманням законодавства в цій сфері;

- захист прав споживачів фінансових послуг шляхом застосування заходів впливу з метою запобігання і припинення порушень законодавства фінансовими компаніями;
- узагальнення практики застосування законодавства України з питань надання фінансових послуг фінансовими компаніями, розроблення і внесення пропозицій щодо його вдосконалення.

Департаменту нагляду за недержавними пенсійними фондами:

- проведення єдиної та ефективної державної політики у сфері надання фінансових послуг у частині накопичувальних рівнів пенсійного забезпечення;
- здійснення державного регулювання та нагляду за наданням фінансових послуг суб'єктами недержавного пенсійного забезпечення та дотриманням законодавства в цій сфері;
- захист прав споживачів фінансових послуг у частині пенсійного забезпечення шляхом застосування заходів впливу з метою запобігання і припинення порушень законодавства суб'єктами недержавного пенсійного забезпечення;
- узагальнення практики застосування законодавства України з питань надання фінансових послуг пенсійними фондами, розробка і внесення пропозицій щодо його вдосконалення.

Основні завдання територіальних управлінь Держфінпослуг

Відповідно до законодавства Держфінпослуг може створювати територіальні управління, які підпорядковуються і є підзвітними Держфінпослуг. У 2003 році відповідними розпорядженнями комісії затверджене Загальне положення про територіальне управління Держфінпослуг, визначені кількість територіальних управлінь і регіони їх діяльності. Передбачено, що з 2004 року розпочнуть свою діяльність 8 територіальних управлінь, які охоплюють такі регіони:

Місце розташування Регіон діяльності (області) територіального управління

1. м. Харків	Харківська, Сумська, Чернігівська, Полтавська
2. м. Донецьк	Донецька, Луганська
3. м. Дніпропетровськ	Дніпропетровська, Запорізька, Черкаська, Кіровоградська
4. м. Одеса	Одеська, Херсонська, Миколаївська
5. м. Сімферополь	Автономна республіка Крим, м. Севастополь
6. м. Львів	Львівська, Закарпатська
7. м. Тернопіль	Тернопільська, Чернівецька, Івано-Франківська, Хмельницька, Вінницька

На територіальні управління покладаються такі завдання:

- забезпечення реалізації єдиної державної політики у сфері надання фінансових послуг у відповідному регіоні;
- забезпечення у межах своїх повноважень взаємодії Держфінпослуг з місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, правоохоронними органами та іншими органами державної влади з питань розвитку та функціонування ринків фінансових послуг у регіоні;
- здійснення у регіоні державного регулювання та нагляду за наданням фінансових послуг і дотриманням вимог законодавства в цій сфері;
- захист прав споживачів фінансових послуг шляхом застосування, у межах компетенції, заходів впливу з метою запобігання порушенням законодавства на ринках фінансових послуг та їх припинення;
- узагальнення практики застосування законодавства України з питань регулювання ринків фінансових послуг, розроблення і внесення пропозицій щодо його вдосконалення.

З метою реалізації цих завдань територіальні управління мають право проводити перевірки фінансових установ, які займаються наданням фінансових послуг у відповідному регіоні, та застосовувати до них у порядку, визначеному законодавством та нормативними актами Держфінпослуг, певні заходи впливу.

2.3 Кадрове забезпечення діяльності Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України

Кадрове забезпечення комісії висококваліфікованими фахівцями здійснювалося відповідно до вимог Положення про Держфінпослуг, її структури та штатного розпису в рамках законодавства і чинних нормативно-правових актів Президента України, Кабінету Міністрів України, Головного управління державної служби України.

Фактична чисельність працюючих Держфінпослуг на кінець 2003 року становила 166 осіб, або 83 % від затвердженої граничної чисельності. Усього протягом року до Держфінпослуг прийнято 174 особи, в тому числі 9 осіб призначено згідно з Указами Президента України, 65 – в порядку переведення з інших центральних органів виконавчої влади, 109 – за конкурсом.

Усі державні службовці мають вищу освіту. Основна увага при підборі кадрів зверталася на відповідність освіти профілю структурного підрозділу, наявність досвіду роботи як у державних органах, так і в галузевих підприємствах, а також на знання іноземної мови, зокрема, 42 працівники (25,35 %) вільно володіють однією з іноземних мов.

Аналіз кадрового складу Держфінпослуг свідчить, що значна частина працівників – це молодь, середній вік становить 34 роки, 35,6 % працівників мають стаж державної служби до 5 років.

Пріоритетним питанням кадрової політики протягом минулого року було навчання державних службовців. За звітний період 26 спеціалістів було залучено до навчання на семінарах, конференціях, курсах, в тому числі й за міжнародними проектами.

Постійно проводилася робота з персоналом щодо дотримання вимог Законів України „Про державну службу”, „Про боротьбу з корупцією” та виконання правил поведінки державного службовця і дотримання трудової дисципліни.

З метою прогнозування розвитку персоналу в 2004 і в наступні роки розроблений план та прогнозні показники підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників Держфінпослуг, підготовлено заходи на виконання Державної програми перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців із питань європейської та євроатлантичної інтеграції України на 2004 - 2007 роки. Водночас ведеться робота щодо укладання договорів із провідними профільними вузами України та Національною академією державного управління при Президентові України про залучення їхніх випускників до державної служби в Держфінпослуг і організацію навчання фахівців.

2.4. Фінансове забезпечення діяльності Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України

Комісією здійснювалася діяльність з організації планово-фінансової роботи, бухгалтерського обліку та звітності, а також контролю за цільовим та ефективним використанням бюджетних коштів.

У 2003 році здійснювався систематичний контроль за процесом виконання кошторису при розрахунках із підприємствами, організаціями, установами та фізичними особами; складалася зведена періодична й річна звітність про діяльність Комісії, яка подавалася у відповідні терміни до Державного казначейства, Міністерства фінансів та Рахункової палати.

Держфінпослуг фінансується із загального фонду Державного бюджету України. Законом України „Про Державний бюджет України на 2003 рік” від 26 грудня 2002 року за № 380-IV Комісії були передбачені видатки в сумі 4 652,5 тис.грн. за КПКВ 5501010 „Керівництво та управління у сфері регулювання ринків фінансових послуг”, з них на заробітну плату – 2 471,1 тис.грн. Але Законом України від 22 травня 2003 року за № 849-IV „Про внесення змін до Закону України „Про Державний бюджет України на 2003 рік” та деяких інших законодавчих актів” у зв’язку із затвердженням меншої чисельності штату, ніж планувалось, були зменшені видатки на оплату праці на 1 008,9 тис.грн. та відповідно до нарахування на зарплату – 375,2 тис.грн.

Оскільки Комісія новостворена і не була забезпечена приміщенням, то при визначенні фінансових потреб не були враховані видатки на комунальні послуги та енергоносії, і тому протягом року вносились зміни на зменшення поточних видатків для забезпечення вищевказаних потреб.

Відповідно до програми „Реформування системи пенсійного забезпечення в Україні” та Угоди між Урядом України і Урядом Сполучених Штатів Америки про гуманітарне і техніко-економічне співробітництво від 07.05.92 Держфінпослуг отримала в 2003 році комп’ютерну техніку та інші матеріальні цінності на суму 532,5 тис.грн.

Кредиторська заборгованість станом на 1 січня 2004 року відсутня.

3. Діяльність Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України з проведення ефективної державної політики у сфері фінансових послуг

Як центральний орган виконавчої влади Держфінпослуг скеровує свою діяльність на реалізацію загальнодержавних програм, спрямованих на дотримання Законів України, виконання завдань Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України. Розвиток фінансової інфраструктури та фінансового посередництва, визначений як один із важливих напрямків інвестиційної та структурно-інноваційної політики у Посланні Президента України до Верховної Ради України „Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002-2011 роки”.

У 2003 році діяльність Держфінпослуг підпорядковувалася завданням, визначеним Програмою діяльності Кабінету Міністрів України „Відкритість, дійовість, результативність” і спрямованим на підвищенні якості життя населення, забезпечення прав і свобод громадян, створення можливостей для вільного розвитку особистості на основі сталого економічного зростання. Зокрема, Програмою передбачено, що для досягнення сталого динамізму в розвитку фінансового сектора, збільшення обсягу прямих та портфельних інвестицій, підвищення рівня заощаджень і доходів населення вживатимуться заходи щодо забезпечення повнофункціональної діяльності Держфінпослуг, впровадження у нормативних документах стабільних правил функціонування інститутів спільного інвестування, страхових компаній та пенсійних фондів, підвищення якості послуг, що надаються ними.

Програмою діяльності Кабінету Міністрів України з метою подальшого проведення пенсійної реформи визначено заходи щодо створення ефективної системи зберігання та управління пенсійними активами, реалізацію яких покладено на Держфінпослуг. Цим обумовлюється участь комісії у

реформуванні системи пенсійного забезпечення, яке має за мету підвищити якість життя населення.

Виходячи із завдань, покладених на Держфінпослуг, проектом розпорядження Президента України „Про внесення змін до Розпорядження Президента України від 27 червня 1999 року №151 „Про Перелік центральних органів виконавчої влади, відповідальних за здійснення завдань, визначених Стратегією інтеграції України до Європейського Союзу” Держфінпослуг включено до Переліку центральних органів виконавчої влади і визначено відповідальною за здійснення завдань, передбачених Стратегією інтеграції України до Європейського Союзу у сфері страхування. Внесені зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 12 червня 1998 р. N 852, згідно з якими Держфінпослуг включено до складу Міжвідомчої координаційної ради з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 червня 1998 р. № 852, та включено до переліку міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, відповідальних за організацію роботи з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу як спеціально уповноваженого органу з регулювання ринків фінансових послуг – відповідального за організацію роботи з адаптації актів законодавства України про фінансові послуги.

Держфінпослуг брала участь у розробці проектів нормативних документів Кабінету Міністрів України з реалізації стратегічних напрямів розвитку країни, сприяння європейській та євроатлантичній інтеграції України, співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями. Зокрема, з початку своєї діяльності у 2003 році Держфінпослуг брала участь у розробці таких документів:

- Проекту Стратегії економічного і соціального розвитку України до 2015 року (пункт 5. „Розвиток небанківських кредитно-фінансових інститутів та ринку страхових послуг” розділу V. „Стратегія випереджаючого розвитку. Механізм забезпечення високих (6-7%) темпів зростання”);
- Проекту Державної програми економічного і соціального розвитку України на 2004 рік (пункт 6.5.2. „Розвиток небанківських фінансових установ та ринку фінансових послуг” підрозділу 6.5. „Політика розвитку фінансового ринку” розділу 6. „Забезпечення умов для подальшого соціально-економічного зростання”);
- Проекту Плану роботи з адаптації законодавства України до законодавства ЄС у 2004 році;
- Проекту Плану-графіка адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу у пріоритетних сферах на 2004 рік;
- Проекту Плану дій Україна – Європейський Союз щодо укладення між Україною та Європейським Союзом угоди та започаткування

переговорного процесу зі створення між Україною та ЄС зони вільної торгівлі;

- Проекту Цільового плану Україна – НАТО на 2004 рік;
- Проекту стратегії залучення міжнародної технічної допомоги Україні на 2000 - 2007 роки;
- Проекту Пропозицій щодо форм та механізмів залучення міжнародної технічної допомоги на 2004-2006 роки та на 2007-2013 роки;
- Проекту Стратегії співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями на 2004-2006 роки.

3.1 Діяльність Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України з впровадження міжнародних стандартів та правил функціонування ринків фінансових послуг

З огляду на те, що одними з головних завдань Держфінпослуг є розробка і реалізація стратегії розвитку ринків фінансових послуг, запровадження міжнародно визнаних правил розвитку цих ринків, сприяння інтеграції в європейський та світовий ринки фінансових послуг, комісія сприяє інтеграції України до Європейського Співтовариства у сфері застосування європейського досвіду, в тому числі з реєстрації, ліцензування небанківських фінансових установ та нагляду за їх діяльністю, а також адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Зокрема, Держфінпослуг вже набула членства у Міжнародній мережі органів нагляду за недержавними пенсійними фондами (INPRS) та у Міжнародній асоціації нагляду за страховою діяльністю (IAIS).

Держфінпослуг брала участь у п'ятому засіданні Підкомітету з питань фінансів, економіки та статистики Комітету з питань співробітництва між Україною та ЄС. На цьому засіданні комісію було презентовано як новостворений орган регулювання небанківського фінансового сектора, порушені питання щодо організації співробітництва та допомоги новоствореному регулятору з боку ЄС.

У 2003 році Держфінпослуг розроблялись заходи щодо застосування міжнародних стандартів бухгалтерського обліку фінансових установ та методик відповідного трансформування їх фінансової звітності. У проекті „Плану дій Україна – ЄС” щодо укладання угоди та започаткування переговорного процесу зі створення між Україною та ЄС зони вільної торгівлі Держфінпослуг запропоновано передбачити заходи з гармонізації стандартів та методів у сфері фінансових послуг.

З цією метою Держфінпослуг взяла участь у підготовці проекту Плану-графіка адаптації законодавства України до законодавства ЄС у пріоритетних сферах, зокрема, опрацьовувався проект матриці показників ефективності наближення законодавства Європейського Союзу за розділом „Фінансові послуги. Страхування”.

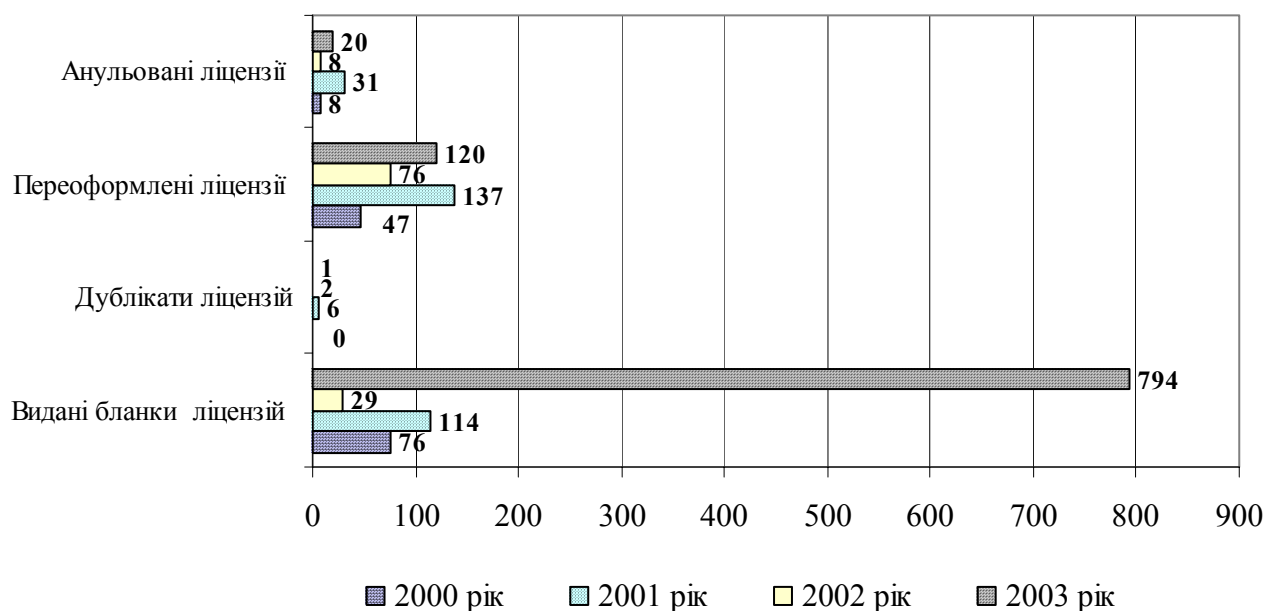
3.2 Державне регулювання ринку страхових послуг

У 2003 році Держфінпослуг активно реалізовувала свої функції як орган регулювання, нагляду та контролю за діяльністю страховиків. Здійснювалася робота з ліцензування страхових організацій, включення їх до Державного реєстру фінансових установ, проводилися перевірки страхових компаній та страхових брокерів (у тому числі виїзні).

Протягом року Держфінпослуг було видано 794 ліцензії на різні види страхування, переоформлено 120 ліцензій та видано 1 дублікат ліцензії, зареєстровано 809 правил добровільного страхування.

Динаміку роботи з ліцензування страховиків представлено на мал. 4

Динаміка видачі ліцензій за 2000-2003 роки

У 2003 році Держфінпослуг прийняла 31 рішення про застосування заходів впливу: зупинено дію ліцензій 6 страховиків, відкликано ліцензії на здійснення страхової діяльності та вилучено з Єдиного державного реєстру страховиків (перестраховиків) України 14 страховиків, 5 страховиків вилучено з Державного реєстру страхових брокерів за невиконання ними вимог законодавства України „Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом”.

За період з червня по грудень 2003 року Держфінпослуг проведено 422 перевірки страхових організацій та страхових брокерів. За результатами перевірок було виявлено 647 порушень чинного страхового законодавства, видано 125 приписів страховим компаніям.

Основні порушення, виявлені під час планових перевірок, пов'язані з недотриманням вимог статей 16, 17, 20, 28, 30 та 31 Закону України „Про

страхування”, а також пункту 3 Положення про порядок формування, розміщення та обліку страхових резервів із видів страхування, інших, ніж страхування життя, затвердженого наказом Комітету у справах нагляду за страховою діяльністю від 26.05.1997 р. № 41, пункту 2 Положення про порядок провадження діяльності страховими посередниками, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.12.1996 р. № 1523.

Крім планових, департаментом страхового нагляду було проведено 116 позапланових перевірок, в тому числі на підставі:

- депутатських запитів – 6;
- запитів правоохоронних органів – 6;
- заяв (скарг) інших організацій та громадян – 19;
- за дорученням Голови Держфінпослуг – 15.

На дотримання вимог страхового законодавства наявність щодо дотримання встановленого мінімального розміру сплаченого фонду здійснена 41 перевірка страхових компаній, а на дотримання вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом – 137 перевірок, під час яких було виявлено 58 порушень вимог законодавства у цих сферах. Підготовлено 13 постанов про застосування штрафів на загальну суму 110 500 грн. за невиконання (неналежне виконання) вимог Закону України “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом” і надано 22 приписи про усунення порушень.

3.3. Державне регулювання діяльності кредитних спілок і ломбардів

У 2003 році Держфінпослуг у сфері державного регулювання та нагляду за діяльністю кредитних спілок і ломбардів зосередилася здебільшого на створенні відповідної нормативно-правової бази. Прийняті в 2003 році нормативно-правові акти спрямовані на створення умов для ефективної діяльності кредитних установ, встановлення належних регуляторних вимог та налагодження ефективного пруденційного нагляду за цією діяльністю. Нормативна база діяльності кредитних установ формувалася з урахуванням стандартів ЄС.

З метою забезпечення підготовки і прийняття відповідних нормативно-правових актів у серпні 2003 року була створена постійно діюча спільна робоча група Держфінпослуг та Національної асоціації кредитних спілок України (НАКСУ), до складу якої увійшли фахівці Держфінпослуг, НАКСУ та представники окремих кредитних спілок.

Результатом її роботи є те, що за звітний період Держфінпослуг розроблено та затверджено 9 нормативно-правових актів із питань регулювання діяльності кредитних установ.

Проводилась робота з роз'яснення вимог прийнятих нормативно-правових актів Держфінпослуг. У засобах масової інформації публікувалися матеріали з висвітлення позицій і напрямків регулятивних і наглядових дій Держфінпослуг у сфері небанківського кредитного руху в Україні. Фахівці Держфінпослуг брали участь у роботі „круглих столів”, семінарів із цих питань.

З метою формування первинної інформаційної бази Держфінпослуг була зібрана інформація щодо діяльності існуючих кредитних спілок і ломбардів. Отримано дані щодо діяльності 370 кредитних спілок та 180 ломбардів. Наявна інформація надає можливість зробити лише загальні висновки щодо стану і тенденцій розвитку ринку кредитних установ. Точна інформація буде отримана після закінчення процедури перереєстрації і реєстрації фінансових установ, яка дозволить інвентаризувати всі наявні в Україні фінансові установи, у тому числі й кредитні.

Робота з реєстрації та перереєстрації кредитних спілок у відповідності з вимогами Закону України „Про кредитні спілки” та Положення про реєстрацію кредитних спілок вже розпочата. Так, на кінець 2003 року на державну реєстрацію надійшли документи від 8 кредитних спілок, на перереєстрацію та внесення до Державного реєстру фінансових установ - від 2 кредитних спілок.

Фахівцями Департаменту нагляду за кредитними установами за звітний період було проведено 128 перевірок кредитних спілок, зареєстрованих у місті Києві, з питань дотримання вимог законодавства України про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. За результатами перевірок уповноваженими особами Держфінпослуг на підставі „Положення про заходи впливу Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України” та „Порядку застосування Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України штрафів за невиконання (неналежне виконання) вимог Закону України „Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом”, були застосовані заходи впливу. Так, 18 кредитних спілок отримали приписи, на дві кредитні спілки накладено штрафні санкції на загальну суму 3,5 тис. грн.

3.4 Створення нормативно-правової бази діяльності недержавних пенсійних фондів та організація нагляду за ними

У зв'язку з прийняттям Закону України „Про недержавне пенсійне забезпечення” у 2003 році розпочалася робота з розробки та введення у дію нормативно-правових актів із цієї сфери, підготовка яких віднесена до компетенції Держфінпослуг. Законом встановлено термін щодо їх розробки та затвердження – один рік. Нормотворча діяльність провадиться з дотриманням таких принципів:

- встановлення високих вимог до надійності суб'єктів, що надають фінансові послуги з недержавного пенсійного страхування, з метою гарантованого захисту пенсійних активів та забезпечення інтересів учасників шляхом збереження та примноження належних їм коштів;
- недопущення на ринок недержавного пенсійного забезпечення несумлінних учасників, зокрема, адміністраторів недержавних пенсійних фондів: адже саме адміністратор несе відповідальність за організацію роботи пенсійного фонду, належний облік та контроль за пенсійними коштами. Оскільки діяльність з адміністрування відповідно до законодавства може бути поєднана з діяльністю з управління активами пенсійних фондів, для належного регулювання тих компаній з управління активами, які мають намір отримати ліцензію на здійснення діяльності з адміністрування пенсійних фондів, вони мають зареєструватися в Держфінпослуг як фінансові установи;
- забезпечення конкурентоспроможності недержавних пенсійних фондів порівняно з іншими фінансовими інститутами, що мають право надавати послуги з недержавного пенсійного забезпечення, з метою усунення подвійного оподаткування суб'єктів недержавного пенсійного забезпечення при здійсненні пенсійних внесків до недержавних пенсійних фондів та отриманні пенсійних виплат;
- створення ефективної системи державного контролю і нагляду за діяльністю недержавних пенсійних фондів, а саме: встановлення відповідних термінів і порядку подання звітності суб'єктами недержавного пенсійного забезпечення, особливих вимог до їх створення та функціонування, достатньо жорстких вимог до посадових осіб суб'єктів недержавного пенсійного забезпечення тощо.

Станом на кінець 2003 року введено в дію 9 основних нормативно-правових актів із метою впровадження системи недержавного пенсійного забезпечення.

Наприкінці звітного року підготовлено до розгляду комісією ще кілька нормативно-правових актів, якими регламентовані вимоги до технічного забезпечення та інформаційних систем для ведення персоніфікованого обліку пенсійних внесків адміністратором пенсійних фондів; встановлено кваліфікаційні мінімуми для членів ради недержавного пенсійного фонду та працівників адміністратора пенсійних фондів, порядок ведення персоніфікованого обліку учасників недержавних пенсійних фондів, подання звітності адміністратором недержавних пенсійних фондів, здійснення пенсійних виплат; вимоги до складу інформації, яка підлягає оприлюдненню, та порядок її оприлюднення.

У першій половині 2004 року Держфінпослуг планує розробити ще 17 нормативно-правових актів із регламентації недержавного пенсійного забезпечення. З метою забезпечення діяльності діючих фондів комісією розроблений Порядок внесення до Державного реєстру фінансових установ

інформації про пенсійні фонди. Цей документ встановлює вимоги до пенсійних фондів для набуття ними статусу фінансової установи та внесення інформації до Державного реєстру фінансових установ, а також вимоги до документів, що при цьому подаються. Держфінпослуг опрацьовує питання щодо приведення діяльності існуючих недержавних пенсійних фондів у відповідність до вимог Закону України „Про недержавне пенсійне забезпечення” та розробляється методологія реорганізації тих пенсійних фондів, що прийняли відповідне рішення.

3.5 Державне регулювання фінансових послуг, що надаються фінансовими компаніями

У 2003 році проведена робота з підготовки до реєстрації фінансових установ, яка передбачає внесення інформації про фінансові компанії до Державного реєстру фінансових установ, встановлення вимог до облікової та реєструючої системи цих компаній. Впорядковувалися питання щодо порядку надання звітності фінансовими компаніями і юридичними особами – суб'єктами господарювання, які за своїм статусом не є фінансовими установами, але мають визначену законами можливість надавати окремі види послуг, а також надання окремих фінансових послуг юридичними особами – суб'єктами господарювання, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами.

У зв'язку з відсутністю спеціального законодавства з регулювання факторингових операцій, Держфінпослуг започаткувала розробку нормативно-правових документів, які б встановлювали правила здійснення таких операцій, та вимоги до відповідних договорів.

У напрямі упорядкування діяльності довірчого управління майном Держфінпослуг у 2003 році розпочала роботу над проектом Закону України „Про довірче управління майном”, підготувала проекти відповідних урядових рішень. Паралельно з цим іде розробка нормативно-правових актів, що надади б можливість припинити діяльність тих довірчих товариств, які не здатні або не бажають продовжувати роботу з довірчого управління фінансовими активами (звісно, за умови розрахунку з довірцями), та порядку реєстрації спеціалізованих установ на принципово нових засадах їх діяльності.

Протягом вересня-грудня 2003 року в рамках здійснення нагляду за діяльністю діючих довірчих товариств, лізингових та факторингових компаній проводилися планові та позапланові (на підставі звернень громадян) перевірки цих фінансових установ.

Проведено 13 перевірок цих компаній як суб'єктів первинного фінансового моніторингу з дотримання ними вимог Закону України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом" та інших нормативно-правових актів, прийнятих у зв'язку з набуттям чинності цього Закону, а саме: 7 лізингових компаній, 2 факторингових компаній, 4 довірчих товариств. За результатами розгляду

матеріалів перевірок винесено одну постанову про застосування штрафу за невиконання (неналежне виконання) вимог законодавства України у розмірі 8 500 грн., застосовані інші заходи впливу.

Остаточно система пруденційного нагляду за діяльністю довірчих товариств та осіб, що провадять операції з фінансового лізингу, факторингу, надають інші фінансові послуги, буде сформована після їх державної реєстрації та перереєстрації.

3.6 Захист прав споживачів фінансових послуг

Одним із головних завдань Держфінпослуг відповідно до законодавства є захист інтересів і прав споживачів фінансових послуг шляхом застосування у межах своїх повноважень заходів впливу з метою запобігання і припинення порушень законодавства на ринку фінансових послуг.

Крім проведення перевірок дотримання фінансовими установами вимог чинного законодавства, Держфінпослуг опрацьовані і надані роз'яснення за зверненнями громадян та юридичних осіб. Найбільша кількість звернень надходила з питань страхового нагляду – 112 заяв (скарг) про порушення страховими організаціями та брокерами вимог чинного страхового законодавства. За ними надіслано 93 запити до страхових організацій та страхових посередників для з'ясування обставин інцидентів. З питань діяльності кредитних спілок і ломбардів надійшло 8 звернень громадян і одне депутатське звернення.

З питань нагляду за фінансовими компаніями опрацьовано і надано пояснення на 53 звернення громадян. Основним питанням у зверненнях є врегулювання договірних відносин з довірчими товариствами. На жаль, не всі звернення громадян можливо вирішити позитивно. Це зумовлено тим, що чимало довірчих товариств, які здійснювали представницьку діяльність з приватизаційними паперами громадян, ліквідовано або перебуває у стадії ліквідації (за рішенням суду, визнання довірчого товариства банкрутом тощо). Але з тими довірчими товариствами, які на даний час працюють, питання щодо врегулювання договірних відносин із громадянами (вкладниками приватизаційних майнових сертифікатів) врегульовано.

В цілому за період з 4 квітня по 31 грудня 2003 року до Держфінпослуг надійшло 192 звернення, у тому числі одне від Адміністрації Президента України, 3 – від Кабінету Міністрів України, 60 – від інших центральних органів державної влади. Безпосередньо від громадян надійшло 128 звернень. Вирішені позитивно питання, порушені у 64 зверненнях.

Найчастіше звернення громадян стосуються питань повернення коштів, вкладених у колишній Держстрах України, та виплати дивідендів. Розглянуто 14 звернень інвалідів Великої Вітчизняної війни, в основному з питань повернення грошей колишнім Держстрахом. За результатами звернень надіслані запити до установ та організацій, проводяться перевірки. При

виявленні порушень застосовувалися заходи впливу. Звернень громадян щодо оскарження дій посадових осіб Держфінпослуг за звітний період не було.

З метою безпосереднього інформування споживачів фінансових послуг та інших громадян із питань державного регулювання ринків фінансових послуг (робота страхових компаній, недержавних пенсійних фондів, кредитних спілок та інших небанківських фінансових установ) 1 серпня 2003 року Голова Держфінпослуг брав участь у прямій телефонній лінії Кабінету Міністрів України („гаряча лінія”) „Проблеми економічної реформи”.

3.7 Діяльність у сфері запобігання легалізації (відмиванню) доходів, отриманих злочинним шляхом

У листопаді 2002 року був прийнятий Закон України „Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом”. В Україні впродовж 2003 року була утворена національна система боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом. Важливу роль у цій системі, окрім Державного департаменту фінансового моніторингу Мінфіну України (далі – ДДФМ), відіграють регулятори фінансових ринків, визначені як суб’єкти державного фінансового моніторингу. Вимоги щодо запобігання легалізації грошей, здобутих злочинним шляхом, містяться також у статті 18 Закону України „Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг”, що покладає на уповноважений орган додаткову відповідальність за здійснення фінансовими установами ідентифікації особи споживача фінансових послуг, впровадження ним програм протидії легалізації грошей, здобутих злочинним шляхом, контролюючих процедур тощо.

Для вирішення питань, покладених на Держфінпослуг як орган державного фінансового моніторингу, у складі управління внутрішнього аудиту і апеляцій створено спеціальний структурний підрозділ – відділ фінансового моніторингу, що відповідає за взаємодію з ДДФМ та іншими органами державної виконавчої влади, які належать до вищезазначеної національної системи. Крім того, здійснення функцій, пов’язаних із боротьбою з легалізацією доходів, одержаних злочинним шляхом, входить до компетенції всіх наглядових департаментів.

На виконання вимог Закону України „Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом”, і Указу Президента України № 740 від 22 липня 2003 року „Про заходи щодо розвитку системи протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму” Держфінпослуг розробила відповідно до єдиної методології і в робочому контакті з ДДФМ Програму дій комісії на 2003 рік щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, яка повністю виконана. Зокрема, розроблено та введено в дію шість нормативно-правових актів, що безпосередньо регламентують діяльність небанківських фінансових установ як суб’єктів первинного фінансового моніторингу. Вимоги, що мають прямий чи опосередкований

стосунок до дотримання законодавства у цій сфері, містяться практично в усіх нормативно-правових актах, прийнятих і введених у дію комісією.

У 2003 році звітність фінансових установ передбачала отримання інформації з питань фінансового моніторингу, ідентифікації клієнтів та реєстрації операцій. Отримана інформація дала змогу проконтролювати дотримання фінансовими установами вимог законодавства, провести аналіз платоспроможності компаній, здійснити перевірку правильності розрахунку резервів та їх розміщення, відслідкувати обсяги та напрями грошових потоків та їх адресність. Через поточну систему аналізу звітності є цілком можливим встановлення походження коштів, їх спрямування та мету здійснюваних операцій. Фундаментальний аналіз дозволяє виявляти нові схеми легалізації “брудних” коштів.

Так, на підставі аналізу поданих документів інформація щодо 2 страхових компаній була передана до ДДФМ, оскільки у Держфінпослуг виникла мотивована підозра про те, що статутні фонди цих компаній сформовано за рахунок коштів сумнівного походження. ДДФМ у межах своїх повноважень вивчає подані Держфінпослуг відомості та готує матеріали для передачі правоохоронним органам.

Починаючи з серпня 2003 року Держфінпослуг здійснювала тематичні перевірки фінансових установ як суб'єктів первинного фінансового моніторингу в частині дотримання ними вимог спеціального законодавства. До кінця року було здійснено 364 таких перевірки. Інспекційна робота показала, що фінансовими установами провадиться фінансовий моніторинг, але є типові випадки порушень, однакові для всіх установ.

Типовими виявилися такі випадки порушень: несвоєчасне повідомлення про призначення відповідальної особи, відсутність правил та програм проведення фінансового моніторингу, відсутність реєстру проведених фінансових операцій. За підсумками інспекційної роботи до порушників законодавства з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, Держфінпослуг застосовані штрафні санкції, здійснені приписи тощо.

Для якнайшвидшого впровадження вимог законодавства із запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, суб'єктам первинного фінансового моніторингу у 2003 році були надіслані листи з вимогою призначити відповідального працівника і вчинити дії, передбачені нормативно-правовими актами Держфінпослуг. Загалом надіслано 1656 листів, отримано 1023 повідомлень за формами, встановленими Держфінпослуг.

У звітному році налагоджена тісна взаємодія з питань здійснення фінансового моніторингу з ДДФМ, НБУ, Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку, іншими органами державного управління. Рівні цієї взаємодії визначаються поточними потребами та включають у себе участь у спільних робочих групах, обмін інформацією, досвідом, погодження спільних нормативних актів, виявлення тенденцій та нових схем „відмивання”.

Держфінпослуг отримує від ДДФМ узагальнену статистику щодо звітування суб'єктів первинного фінансового моніторингу про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу. Зокрема, була отримана інформація щодо повідомлень фінансових установ про операції, які підпадають під фінансовий моніторинг. Порівняння цієї інформації з наявними у комісії звітами є підставою для здійснення тематичних перевірок. Обмін інформацією здійснюється на підставі укладеної з ДДФМ Угоди „Про загальні засади співробітництва між Державним департаментом фінансового моніторингу та Держфінпослуг”.

Держфінпослуг бере активну участь у створенні Єдиної державної інформаційної системи у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів і фінансуванню тероризму. Технічне забезпечення адекватної участі Комісії в Єдиній інформаційній системі стане можливим після максимального наповнення Державного реєстру фінансових установ, який за структурою планується як універсальна база даних про небанківські фінансові установи.

Єдність стандартів та методологічних принципів функціонування національної системи боротьби з відмиванням брудних коштів має бути забезпечена відповідним рівнем кваліфікації як персоналу комісії, так і працівників фінансових установ. У 2003 році було проведено 15 семінарів для працівників фінансових установ. Програми цих семінарів узгоджувалися з ДДФМ та Держфінпослуг. За цей час надано також близько 900 консультацій.

У звітному періоді проводилося підвищення кваліфікації для службовців Держфінпослуг, обов'язками яких є інспекційна робота, аналіз звітності та правозастосування. Відбулися 3 семінари, на яких вивчалися Сорок рекомендацій FATF, інші матеріали (міжнародні Конвенції, директиви Європейського союзу, кодекси відповідної практики тощо). Відділ фінансового моніторингу проводить інструктажі з методики здійснення перевірок, проводилася атестація працівників комісії на їх знання та розуміння вимог законодавства про запобігання та протидію легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом. Ця робота триватиме й надалі.

Вступ Держфінпослуг до Міжнародної асоціації органів нагляду за страховою діяльністю (IAIS) та Міжнародної мережі органів пенсійного регулювання та нагляду (INPRS) надав можливість взяти участь у процесі обміну інформацією між органами нагляду над фінансовими установами інших країн стосовно підозрілих операцій. Комісія вивчає і застосовує при розробці інструкцій для страхового сектора рекомендації стосовно боротьби з відмиванням коштів, які були розроблені IAIS для органів нагляду та страхових компаній (Anti-Money Laundering Guidance Notes Insurance Supervisors and Insurance Entities). Крім того, значно спростився обмін інформацією з органами нагляду над фінансовими установами інших країн стосовно окремих фінансових установ.

3.8 Участь у законотворчій роботі та законодавче забезпечення

функціонування ринків фінансових послуг

У 2003 році Держфінпослуг здійснила значний обсяг законотворчої та нормотворчої роботи.

У комітетах Верховної Ради України перебувають на розгляді такі законопроекти, розроблені Держфінпослуг:

- Про ломбарди і ломбардну діяльність (2424-1);
- Проекти Законів про внесення змін до Закону України “Про страхування” (2572 та 2052);
- Проект Закону про внесення змін до Закону України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” (1283).

У грудні 2003 року було заслухано Проект Закону „Про ломбарди і ломбардну діяльність” на пленарному засіданні IV сесії Верховної Ради України IV скликання і рекомендовано прийняти за основу (проект Закону внесено КМУ).

18 листопада 2003 року на пленарному засіданні IV сесії Верховної Ради України IV скликання прийнято проект Закону „Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень”, реєстраційний номер 2336, який супроводжувався посадовими особами Держфінпослуг.

Комісією розглянуті і погоджені проекти Законів України “Про обмеження у здійсненні підприємницької діяльності”, “Про акціонерні товариства”, „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв’язку з прийняттям Закону України „Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців”, „Про внесення змін до Закону України „Про державні гарантії відновлення заощаджень громадян України”.

Крім цього, Держфінпослуг брала активну участь у доопрацюванні законопроектів “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” та „Про недержавне пенсійне забезпечення”, у розробці проектів Указу Президента України „Про основні напрями удосконалення системи страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів на 2003-2004 рр.” та Закону України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв’язку із запровадженням обов’язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів”, а також підготувала проект Закону України „Про внесення змін і доповнень до деяких законів України щодо реклами у сфері фінансових послуг”, проект Закону України „Про приєднання України до Конвенції Міжнародного інституту уніфікації приватного права (UNIDRROIT) про міжнародний факторинг”.

Держфінпослуг брала участь у робочій групі з розробки єдиного законопроекту про приведення законодавства України, в тому числі Законів України „Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати”, „Про фінансово-кредитні механізми і

управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю”, „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України”, у відповідність із положеннями Закону України „Про іпотеку”, який набере чинності з 1 січня 2004 року.

Ведеться активна робота щодо зменшення кількості видів обов’язкового страхування. Позиція Держфінпослуг щодо доцільності збереження або виключення обов’язкових видів страхування узгоджена з центральними органами виконавчої влади, до сфери управління яких належать відповідні види обов’язкового страхування, та Секретаріатом Кабінету Міністрів України.

Держфінпослуг брала участь у розробці Вимог до рейтингів фінансової надійності (стійкості) страховиків та перестраховиків-нерезидентів (затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2003 року за реєстраційним номером 1640).

На виконання Програми розвитку інвестиційної діяльності на 2003-2010 роки та Програми „Інвестиційний імідж України” Держфінпослуг вживає заходів щодо включення до проекту Податкового кодексу України положень, спрямованих на посилення стимулюючої ролі недержавних пенсійних фондів у поліпшенні інвестиційного клімату в Україні шляхом створення сприятливого податкового режиму при їх становленні та участі в інвестиційних проектах.

Нормотворча діяльність.

Станом на 31 грудня 2003 року проведено 37 засідань Держфінпослуг, на яких ухвалено 188 розпоряджень про запровадження нормативно-правових актів та рішень із питань, що належать до її компетенції.

Для впровадження стабільних правил функціонування страхових організацій, недержавних пенсійних фондів, інших небанківських фінансових установ, підвищення якості послуг, що надаються ними, Держфінпослуг прийнято 35 нормативно-правових документів, у тому числі:

- Ліцензійні умови провадження страхової діяльності (розпорядження від 28 серпня 2003 року №40, зареєстроване в Мінюсті 15 вересня 2003 року за № 805/8126);
- Положення про Державний реєстр фінансових установ (розпорядження від 28 серпня 2003 року № 41, зареєстроване в Мінюсті 11 вересня 2003 року за № 797/8188);
- Положення про заходи впливу Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України (розпорядження від 28 серпня 2003 року №42, зареєстроване в Мінюсті 17 вересня 2003 року за № 817/8138);
- Положення про порядок і формування, розміщення та обліку страхових резервів з обов’язкового страхування цивільної відповідальності за ядерну шкоду (розпорядження від 19 вересня 2003 року № 62);

- Положення про реєстрацію кредитних спілок (розпорядження від 11 листопада 2003 року № 115, зареєстроване в Мінюсті 26 листопада 2003 року за №1078/8406);
- Перелік внутрішніх положень кредитної спілки (розпорядження від 11 листопада 2003 року № 116, зареєстроване в Мінюсті 25 листопада 2003 року за №1085/8399);
- Порядок і правила формування, розміщення та обліку страхових резервів з обов'язкового страхування цивільної відповідальності за ядерну шкоду (розпорядження від 13 листопада 2003 року № 123, зареєстроване в Мінюсті 2 грудня 2003 року за №1107/8428);
- Порядок формування статутного фонду страховика цінними паперами (розпорядження від 13 листопада 2003 року № 124, зареєстроване в Мінюсті 25 листопада 2003 року за №1075/8396);
- Положення про застосування Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України заходів впливу (розпорядження від 13 листопада 2003 року № 125, зареєстроване в Мінюсті 3 грудня 2003 року за №1115/8436);
- Ліцензійні умови провадження діяльності кредитних спілок по залученню внесків (вкладів) членів кредитної спілки на депозитні рахунки (розпорядження від 02 грудня 2003 року № 146, зареєстроване в Мінюсті 2 грудня 2003 року за №1225/8546);
- Положення про Єдиний державний реєстр страховиків (перестраховиків) України (розпорядження від 05 грудня 2003 року № 155, зареєстроване в Мінюсті 23 грудня 2003 року за №1208/8529);
- Порядок внесення до Державного реєстру фінансових установ інформації про пенсійні фонди, які створені до набрання чинності Законом України "Про недержавне пенсійне забезпечення" (розпорядження від 18 листопада 2003 року № 127, зареєстроване в Мінюсті 5 грудня 2003 року за №1124/8445);
- Кваліфікаційні вимоги до членів рад недержавних пенсійних фондів та фахівців з питань адміністрування недержавних пенсійних фондів (розпорядження від 27 листопада 2003 року № 137, зареєстроване в Мінюсті 16 грудня 2003 року за №1164/8485);
- Положення про інвестиційну декларацію недержавного пенсійного фонду (розпорядження від 27 листопада 2003 року № 139, зареєстроване в Мінюсті 16 грудня 2003 року за №1165/8486);
- Положення про навчання (підготовку та перепідготовку, підвищення кваліфікації) осіб, які проводять діяльність на ринках фінансових послуг (розпорядження від 18 грудня 2003 року № 183);
- Порядок подання рекламних матеріалів щодо послуг з недержавного пенсійного забезпечення до Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України (розпорядження від 29 грудня 2003 року № 187, зареєстроване в Мінюсті 15 січня 2004 року за №49/8648);

- Положення про порядок внесення інформації про ломбарди до Державного реєстру фінансових установ (розпорядження від 18 грудня 2003 року № 170, зареєстроване в Мінюсті 16 січня 2004 року за №57/8656);
- Порядок проведення зборів засновників недержавного пенсійного фонду шляхом опитування (розпорядження від 11 грудня 2003 року №161, зареєстроване в Мінюсті 29 грудня 2003 року за №1245/8566);
- Порядок справляння і розміри реєстраційного збору за державну реєстрацію кредитних спілок (розпорядження від 05 грудня 2003 року № 154, зареєстроване в Мінюсті 22 грудня 2003 року за №1199/8520);
- Положення про внесення інформації щодо фінансових компаній до Державного реєстру фінансових установ та встановлення вимог до облікової та реєструючої системи фінансових компаній (розпорядження від 05 грудня 2003 року № 152, зареєстроване в Мінюсті 29 грудня 2003 року за №1252/8573);
- Порядок застосування підпунктів 4.3.32 - 4.3.33 пункту 4.3 статті 4 Закону України "Про податок з доходів фізичних осіб" щодо страхових виплат, страхових відшкодувань, викупних сум, отриманих платником податку за договорами страхування (розпорядження від 18 листопада 2003 року № 126, зареєстроване в Мінюсті 8 січня 2004 року за №1/8600);
- Ліцензійні умови провадження діяльності з адміністрування недержавних пенсійних фондів (розпорядження від 13 листопада 2003 року № 118, зареєстроване в Мінюсті 12 січня 2004 року за №25/8624);
- Порядок складання та подання звітності кредитними спілками та об'єднаними кредитними спілками до Держфінпослуг (розпорядження від 25 грудня 2003 року № 177, зареєстроване в Мінюсті 19 січня 2004 року за №69/8668);
- Положення про порядок державної реєстрації недержавних пенсійних фондів (розпорядження від 29 грудня 2003 року № 186, зареєстроване в Мінюсті 19 січня 2004 року за №80/8679);
- Порядок подання адміністратором недержавного пенсійного фонду інформації до Держфінпослуг про укладання радою недержавного пенсійного фонду договорів про недержавне пенсійне забезпечення (розпорядження від 25 грудня 2003 року № 178, зареєстроване в Мінюсті 16 січня 2004 року за №57/8656);
- Про внесення змін до розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 28.08.2003 № 40 (розпорядження від 11 листопада 2003 року № 160, зареєстроване в Мінюсті 19 грудня 2003 року № 1196/8517);
- Порядок застосування Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України штрафів за невиконання (неналежне виконання) вимог Закону України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом"

(розпорядження від 13 листопада 2003 року № 120 зареєстроване в Мінюсті 27 листопада 2003 року № 1087/8408);

- Про внесення змін до Положення про здійснення фінансового моніторингу фінансовими установами, затвердженого розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 05.08.2003 N 25 (розпорядження від 13 листопада 2003 року № 121, зареєстровано в Мінюсті 27 листопада 2003 року № 1088/8409);
- Про внесення змін до Порядку проведення перевірок з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом затвердженого розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 05.08.2003 N 26 (розпорядження від 13 листопада 2003 року № 122 зареєстровано в Мінюсті 27.11.2003 № 1089/8410);
- Про внесення змін до розпорядження Комісії від 16.09.2003 N 56 (розпорядження № 91 від 23 жовтня 2003 року, зареєстровано в Мінюсті 11 листопада 2003 року № 1032/8353);
- Про затвердження Змін до Положення про Державний реєстр фінансових установ (розпорядження від 23 жовтня 2003 року № 93 зареєстровано в Мінюсті 11 листопада 2003 року № 1033/8354);
- Про перевірку відповідності формування розміру статутних фондів страховиків вимогам чинного законодавства (розпорядження № 56 від 16 вересня 2003 року, зареєстровано в Мінюсті 2 жовтня 2003 року № 888/8209)
- Положення про порядок навчання працівників та керівників підрозділів фінансових установ, відповідальних за проведення внутрішнього фінансового моніторингу (розпорядження №55 від 16 вересня 2003 року, зареєстровано в Мінюсті 23 жовтня 2003 року № 965/8286);
- Положення про здійснення фінансового моніторингу фінансовими установами (розпорядження від 5 серпня 2003 року № 25, зареєстровано в Мінюсті від 15 жовтня 2003 року № 715/8036);
- Порядок проведення перевірок з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом (розпорядження від 5 серпня 2003 року № 26, зареєстрований в Мінюсті 15 серпня 2003 року № 716/8037);
- Порядок погодження Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України членів ради недержавного пенсійного фонду (розпорядження № 169 від 18 грудня 2003 року);
- Правила проведення перевірок Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України (розпорядження № 96 від 28 жовтня 2003 року).

За цей період Держфінпослуг також прийняла 11 документів, які забезпечують її функціональну діяльність:

- Регламент Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України (розпорядження № 1 від 2 липня 2003 року);
- План розробки нормативно-правових актів Держфінпослуг (розпорядження № 17 від 24 липня 2003 року; розпорядження № 69 від 2 жовтня 2003 року);
- Загальне положення про територіальні управління Держфінпослуг (розпорядження № 9 від 24 липня 2003 року, зареєстроване в Мінюсті 12 серпня 2003 року за № 704/8025);
- Положення про департаменти Держфінпослуг (розпорядження від 31 липня 2003 року № 18-22, від 12 серпня № 31);
- Положення про Консультаційно-експертну раду Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України (розпорядження № 63 від 19 вересня 2003 року);
- Про вступ Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України до Міжнародної асоціації нагляду за страховою діяльністю (IAIS) (розпорядження від 2 вересня 2003 року № 46);

Предметом колегіального розгляду Держфінпослуг були питання поточного регулювання діяльності учасників ринку фінансових послуг України. Прийнято 15 відповідних рішень, а саме:

- Інформаційний лист учасникам страхового ринку щодо заборони реалізації на території України страхових полісів іноземних страховиків або інших документів, які підтверджують укладання договорів страхування з іноземними страховиками (розпорядження № 23 від 31 липня 2003 року);
- Інформаційний лист учасникам страхового ринку щодо внесення платежів за укладеними договорами страхування страхувальниками-резидентами (розпорядження № 36 від 19 серпня 2003 року);
- Про перевірку відповідності формування статутних фондів страховиків вимогам чинного законодавства (розпорядження № 56 від 16 вересня 2003 року, зареєстроване в Мінюсті 2 жовтня 2003 року за № 888/8209);
- Типова програма перевірок страховиків та страхових посередників (розпорядження № 37 від 21 серпня 2003 року);
- Порядок проходження правил, змін та доповнень до правил добровільного страхування (наказ Голови Держфінпослуг № 66 від 29 липня 2003 року);
- Про затвердження пілотного проекту по відпрацюванню технології забезпечення правонаступництва за договорами страхування при

реорганізації страховиків шляхом приєднання (розпорядження № 48 від 9 вересня 2003 року);

- Положення про порядок і формування, розміщення та обліку страхових резервів з обов'язкового страхування цивільної відповідальності за ядерну шкоду (розпорядження № 62 від 19 вересня 2003 року);
- Примірний статут кредитної спілки (розпорядження № 67 від 2 жовтня 2003 року);
- Про погодження пропозицій по внесенню змін до Графіка специфічних зобов'язань України в секторі послуг (розпорядження № 68 від 2 жовтня 2003 року);
- Інформаційний лист недержавним пенсійним фондам (розпорядження №70 від 2 жовтня 2003 року);
- Тимчасове положення про видачу сертифікатів тимчасового адміністратора фінансової установи (розпорядження № 71 від 3 жовтня 2003 року);
- Інформаційний лист учасникам страхового ринку щодо заборони реалізації на території України страхових полісів іноземних страховиків або інших документів, які підтверджують укладання договорів страхування з іноземними страховиками (розпорядження від 31 липня 2003 року № 23);
- Інформаційний лист учасникам страхового ринку щодо внесення платежів за укладеними договорами страхування страхувальниками-резидентами (розпорядження від 19 серпня 2003 року № 36).

3.9. Взаємодія Держфінпослуг із засобами масової інформації та зв'язки з громадськістю

Упродовж 2003 року діяльність Держфінпослуг постійно та активно висвітлювалася у вітчизняних засобах масової інформації. Найбільша увага приділялася висвітленню питань розробки та реалізації стратегії розвитку ринків фінансових послуг, проведення ефективної державної політики у сфері фінансових послуг, впровадження міжнародного досвіду та захисту прав споживачів. З цією метою Держфінпослуг налагодила тісну співпрацю з майже сорока засобами масової інформації – як загальнополітичного, так і вузькопрофільного спрямувань. Серед них інформаційні агентства - Укрінформ, Інтерфакс, УНІАН, Українські новини, Український фінансовий сервер.

Держфінпослуг також співпрацює із друкованими засобами масової інформації. Серед них газети: „Україна – Бізнес”, „Бизнес”, „Бизнес” (приложение „Бухгалтерия”), „Деловая столица”, „Деловая неделя”, „Деловая Украина” , „Галицькі контракти”, „Бізнес-Анонс”, „Пенсійний кур'єр”, „Вісник Пенсійного фонду України” та журнали: „Профіль”, „Компаньйон”, „Цінні папери України”, „Финансовые услуги” та інші.

Діяльність Держфінпослуг висвітлювалась у телевізійних програмах „Діловий світ” (УТ-1), „Ділові факти” (ICTV), „Бізнес-новини” (СТБ), „Дозвольте запитати” (ТРК) „Київ” та в інформаційній програмі Національного радіо, програмах Національного радіо „Тиждень”, „Перша копійка” радіо „Ера”, „Алло, Ви в ефірі” радіо „Довіра”.

Окремим рішенням Держфінпослуг фінансово-економічний тижневик „Україна – Бізнес”, фінансово-економічний тижневик „Інвест-газета” і газета „Пенсійний кур’єр” прирівняні до офіційних видань Держфінпослуг. Перших два означених видання почали випуск спеціального додатку, в якому публікується вся нормативно-правова база Держфінпослуг.

Укладені Угоди про інформаційне співробітництво між Держфінпослуг та часописом „Фінансовий ринок України”, журналом „Страховой клуб”, Інформаційним агентством Інтерфакс.

З 1-го грудня 2003 року почав діяти офіційний веб-сайт Держфінпослуг. Адреса – www.dfp.gov.ua Рубрика „Новини”, який практично щоденно оновлюється повідомленнями про рішення Комісії, коментарями головних фахівців про найважливіші моменти діяльності Держфінпослуг.

За друге півріччя 2003 року було здійснено понад 100 подач про діяльність Держфінпослуг у засобах масової інформації України.

З метою якомога ширшого залучення мас-медій до питань висвітлення діяльності Держфінпослуг було проведено 2 прес-конференції. Серед них – „Підсумки діяльності Держфінпослуг” з нагоди першої річниці від часу Указу Президента України про створення Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України та „Про стан законодавчого забезпечення діяльності недержавних пенсійних фондів в Україні”. Фахівці Держфінпослуг взяли участь у проведенні круглих столів щодо проблем з перестрашування та щодо діяльності кредитних спілок в Україні, щодо медіа-кампанії з пенсійної реформи, участь у семінарі-навчанні для журналістів регіональних FM-радіостанцій з популяризації та впровадження пенсійної реформи в Україні.

4. Співробітництво з міжнародними організаціями, державними органами і неурядовими організаціями іноземних держав

У 2003 році з метою адаптації до світових стандартів Держфінпослуг активно налагоджувала міжнародні зв’язки.

Для розробки ефективних механізмів регулювання ринків фінансових послуг, зокрема тих, що надаються небанківськими фінансовими установами,

Держфінпослуг отримувала міжнародну технічну допомогу від міжнародних донорських організацій. Відбувалося також активне встановлення та налагодження міжнародних контактів із міжнародними організаціями, сфера діяльності яких стосується розвитку фінансових ринків, із регуляторами ринків небанківських фінансових послуг інших країн та з учасниками ринків фінансових послуг.

Держфінпослуг брала участь у семінарах, форумах, конференціях, стажуваннях, програмах обміну досвідом, „круглих столах”, пов’язаних із питаннями регулювання ринків фінансових послуг, які проводилися за підтримки міжнародних організацій в Україні та за її межами, отримувала консультації від іноземних експертів із питань боротьби з відмиванням „брудних” грошей від FATF та регуляторів інших країн.

Вагому підтримку комісії у її становленні як незалежного регулятивного органу надає **Світовий банк**. У проектах Світового банку питання становлення та розвитку небанківських фінансових установ приділяється особлива увага, зокрема, реформуванню та розвитку ринків фінансових послуг України у процесі проведення переговорів щодо Програмної системної позики II як одного з напрямів кредитної діяльності банку.

Особливо важливими та актуальними для розвитку фінансового сектора України є Проект фінансування розвитку села та Проект запровадження пенсійної реформи в Україні, реалізація яких передбачається у рамках Стратегії допомоги Україні на 2004 – 2007 роки. За результатами переговорів, що проводились між представниками Світового банку та Держфінпослуг, вирішено питання залучення комісії до реалізації зазначених проектів.

Крім того, для аналізу оцінки стану розвитку ринків фінансових послуг важливим було проведення досліджень у рамках FSAP та експертна допомога пана Альберто Монті (аналіз страхового ринку України).

Держфінпослуг налагоджено співробітництво також із представництвом **Європейської Комісії** в Україні.

Так, у рамках програми TACIS реалізується проект „Діагностика страхового ринку”, в ході якого експертом Європейської Комісії з питань страхування – професором Університету Paris–Dauphine Франсуа-Ксав’єр Албуї – здійснювалася оцінка стану ринку страхування в Україні та підготовка технічного завдання для великого проекту щодо розвитку страхової діяльності в Україні, реалізація якого передбачається Національною програмою дій програми TACIS на 2004-2007 роки. Партнерами зазначених проектів є Держфінпослуг та Ліга страхових організацій України.

Співпраця з Європейською Комісією здійснювалася також у рамках проекту Українсько-європейського консультативного центру з питань законодавства (UEPLAC), в ході якої отримувалася консультативна, тренінгова, експертна допомога щодо здійснення оцінки відповідності проектів

нормативно-правових актів, що розробляються фахівцями Держфінпослуг, із законодавством Європейського Союзу.

У рамках програми TACIS реалізувалася у звітному році навчальна програма з права Європейського Союзу для державних службовців України „Правничі студії в Україні: Київ та окремі регіони”, в навчальних курсах якої були учасниками працівники Держфінпослуг.

Співпраця з Американським агентством міжнародного розвитку (USAID) відбувалася в рамках проекту „Впровадження пенсійної реформи в Україні”, виконавцем якого є компанія **PADCO**. В рамках проекту відбулася навчально-ознайомлювальна поїздка представників Держфінпослуг до Угорщини, в Установу з фінансового нагляду Угорщини. Під час поїздки відбулося ознайомлення з діяльністю органу нагляду, із системою моніторингу суб'єктів ринку фінансових послуг, із системою захисту прав інвесторів, із системою ліцензування фінансових установ, із комп'ютерними та інформаційними системами Установи.

Також за сприяння PADCO проведено ряд семінарів та конференцій із питань впровадження пенсійної реформи в Україні та інших країнах, до роботи яких залучалися фахівці Держфінпослуг, зокрема, конференції в Москві, Києві, Празі.

У 2003 році реалізовувалася програма донорського фонду „First Initiative” – підтримка країн з перехідною економікою, здійснювана консалтинговою компанією **Bankworld** (Сполучені Штати Америки). Експертами Bankworld надавалась консультативна допомога та здійснено оцінку потреб Комісії, розроблено Стратегічний план і Матрицю розбудови інституційної спроможності Держфінпослуг, яка визначає стратегічні напрями розвитку Комісії та розбудови її інституційної спроможності у якомога стислі строки для забезпечення дотримання найкращих підходів міжнародної практики у регулюванні ринків фінансових послуг, корпоративного управління і здійснення нагляду в цій сфері з одночасним врахуванням особливостей інституційного середовища і законодавчої бази України.

Протягом року тривала співпраця з канадським агентством із міжнародного розвитку (**CIDA**). В рамках проекту „Радники з державної політики на підтримку реформ в Україні”, виконавцем якого є Канадське бюро міжнародної освіти, досягнуто домовленості щодо надання підтримки Держфінпослуг у процесі становлення та розвитку на шляху приведення системи регулювання ринків фінансових послуг до світових стандартів через вивчення міжнародного практичного досвіду в зазначеній сфері та впровадження його кращих сторін в Україні через ознайомлення з досвідом діяльності канадських регулятивних та наглядових установ, які контролюють сектор фінансових послуг, зокрема Управління головного інтенданта з питань фінансових установ та Канадської корпорації страхування вкладів, Асоціації банкірів Канади, Асоціації страхових брокерів, дилерів з інвестиційних цінних паперів Канади тощо.

Налагоджено також контакти з представниками Кредитної Установи для відбудови KfW (Німеччина), Німецьким товариством із технічної допомоги (GTZ) та досягнуто домовленостей щодо започаткування ними проєктів технічної допомоги та надання експертної допомоги. Консультативну та експертну допомогу надає Держфінпослуг Німецький союз страховиків (GDV). Досягнуто домовленості щодо започаткування проєкту технічної допомоги з Міністерством фінансів Німеччини, в рамках якого передбачається надання експертної допомоги при розробці нормативно-правових актів, проведення семінарів та тренінгів.

Успішними у 2003 році були ініціативи Держфінпослуг щодо участі в роботі міжнародних організацій, зокрема, з Міжнародною асоціацією органів нагляду за страховою діяльністю (IAIS).

З метою забезпечення кращого контролю за сферою страхування та створення сприятливих умов для розвитку страхової діяльності Держфінпослуг було прийнято рішення щодо отримання повноправного членства Міжнародної асоціації органів нагляду за страховою діяльністю IAIS, що було здійснено у жовтні 2003 року за підтримки Ліги страхових організацій України.

До IAIS входять понад 100 органів нагляду за страховою діяльністю з усього світу та понад 60 спостерігачів, серед яких страхові та перестрахові компанії, професійні асоціації, міжнародні фінансові інститути тощо. Членство в Асоціації забезпечує значно вищий рівень представництва України на міжнародній арені, інформування світового суспільства про стан реформування страхового сектора України та розширює можливості залучення міжнародних інвесторів до українського ринку, відкриває повний доступ до бази даних IAIS, надає можливість налагодження тісної співпраці з іншими членами асоціації, брати участь у розробці нових міжнародних стандартів, принципів та документів із питань страхування. Крім того, Асоціація підтримує контакти з органами, що здійснюють регулювання та нагляд за іншими, ніж страхування, ринками фінансових послуг.

Завдяки членству в IAIS Держфінпослуг отримала доступ до бази даних, яка містить інформацію про законодавство країн-членів IAIS. Ця інформація викладена в таблицях, що дає можливість порівняти страхове законодавство декількох країн у певних сферах. При розробці нормативно-правових актів Держфінпослуг враховує стандарти та принципи, що розробляються IAIS. Ця база даних містить також інформацію про перестраховиків (350 компаній), що зареєстровані в країнах-членах IAIS.

Надзвичайно важливим на старті реформування системи недержавного пенсійного забезпечення є вступ Держфінпослуг до Міжнародної мережі органів пенсійного нагляду (INPRS).

Держфінпослуг стала членом INPRS у липні 2003 року. Членство в INPRS надає можливість користування базою даних норм пенсійного регулювання понад 130 країн, базою даних системи пенсійного страхування різних країн, дає

право на участь у електронних форумах, обмін досвідом, інформацією, налагодження прямих відносин з іноземними пенсійними регуляторами.

22 грудня 2003 року Головою Комісії взято участь у роботі **Суспільної ради зі страхової діяльності** при Виконавчому комітеті СНД, під час якої відбувся обмін досвідом між керівниками органів нагляду за страховою діяльністю країн-учасниць СНД.

На черговому засіданні прийнято рішення про створення Координаційної ради керівників страхових наглярів держав – учасниць СНД, Головою якої запропоновано обрати Голову Держфінпослуг Суслєва В.І.

Надзвичайно важливим є встановлення робочих контактів Держфінпослуг із регуляторами інших країн, зокрема, з FSA - Органом нагляду за фінансовими установами Великобританії, Департаментом страхового нагляду Міністерства фінансів Російської Федерації тощо.

Під час перебування в Лондоні (участь у Міжнародній Конференції „Страхування в Росії та СНД. Гарантії фінансового росту”, 16-21 листопада 2003 року) відбулася робоча зустріч делегації Держфінпослуг із керівництвом FSA, під час якого відбулося вивчення механізму діяльності небанківських фінансових установ Британії з "перших рук", зокрема, питання його становлення, розвитку, набуття досвіду, нормотворчості та самофінансування. Досягнуто домовленості щодо подальшої участі представників Держфінпослуг у щорічних семінарах з обміну досвідом між регуляторами ринків фінансових послуг, що відбуваються за ініціативи FSA.

З Міністерством фінансів Російської Федерації (департаментом страхового нагляду) відбувся обмін досвідом регулювання та нагляду за страховою діяльністю, триває обговорення питання підписання міжвідомчої угоди у формі Протоколу про наміри про співробітництво в сфері нагляду за страховою діяльністю між Держфінпослуг та Міністерством фінансів РФ після проведення у Російській Федерації адміністративної реформи, внаслідок чого можливе відокремлення Департаменту страхового нагляду від Міністерства Фінансів РФ у окрему структуру.

Крім того, були встановлені офіційні контакти та досягнуті домовленості про укладення в 2004 році міжвідомчих угод про співробітництво в сфері регулювання ринків фінансових послуг із Національним банком Республіки Казахстан (департамент фінансового нагляду), регуляторами страхового ринку Литовської Республіки, установами з фінансового нагляду Угорщини, Болгарії, Туреччини, Польщі, Естонії.

У звітний період було налагоджено співробітництво з іноземними компаніями та їх об'єднаннями – учасниками ринку фінансових послуг. Зокрема, встановлені контакти та відбувається обмін інформацією зі страховими компаніями та об'єднаннями учасників ринків фінансових послуг, що є взірцем найкращої світової практики – представництвом Мюнхенського перестраховального бюро (Munich Re); Swiss Re, Marsh, Lloyds, BMS, Harris and

Dixon Brokers, рейтинговим агентством Moody's Investors Service, консалтинговими компаніями Ernst and Young, KPMG, AIG, VIPAR, Міжнародний Союз авіаційних страховиків (International Union of Aviation Insurers), Директорату з міжнародних стандартів бухгалтерської звітності (International Accounting Standards Board), Британським ядерним пулом (Board British Nuclear Pool), Британською асоціацією страхових брокерів (British Insurance Brokers Association). Також налагоджено контакти з Національною Асоціацією кооперативних збережень та кредитних спілок Республіки Польща, досягнуто домовленостей щодо організації в майбутньому ознайомлювальних поїздок із метою вивчення досвіду Польщі в розвитку діяльності кредитних спілок та кредитних кооперативів.

Таке співробітництво надає можливість ознайомлення зі специфікою роботи іноземних компаній, що надають фінансові послуги, з досвідом регулювання ринків фінансових послуг, із практикою корпоративного управління у фінансових компаніях, застосуванням міжнародних стандартів бухгалтерського обліку страховими компаніями та іншими фінансовими компаніями, місцем рейтингових агентств у секторі фінансових послуг, сприяє обміну думками щодо створення сприятливих умов розвитку відповідних ринків в Україні.

Центральний апарат Державної комісії
з регулювання ринків фінансових послуг України

м. Київ, вул. Б. Грінченка, 3

Web-адреса: www.dfp.gov.ua

Голова Комісії	СУСЛОВ Віктор Іванович	234-49-08 234-39-46	«10» 61-93	Кім. 540
----------------	------------------------	------------------------	------------	----------

Перший заступник Голови Комісії	ОПЕРЕНКО Григорій Миколайович	234-85-04	„10” 63-47	Кім. 640
Заступник Голови Комісії	ГОЛОВКО Анатолій Терентійович	235-53-37	„10” 63-54	Кім. 630
Заступник Голови Комісії	ЛЕВЧЕНКО Валентина Петрівна	234-81-34	„10” 63-53	Кім. 730
Член Комісії – директор департаменту державного регулювання та розвитку ринків фінансових послуг	ІГНАЦЕНКО Володимир Анатолійович	234-83-58		Кім. 442
Член Комісії – директор департаменту страхового нагляду	ПАРНЮК Володимир Олександрович	235-77-51	„10” 63-48	Кім. 639
Член Комісії – директор департаменту нагляду за недержавними пенсійними фондами	РИБАЛЬЧЕНКО Андрій Анатолійович	235-50-36	„10” 63-51	Кім. 734
Член Комісії – директор департаменту нагляду за кредитними установами	ОЛЕНЧИК Андрій Ярославович	235-51-31	„10” 63-50	Кім. 739
Член Комісії – директор департаменту нагляду за фінансовими компаніями	ОТЧЕНАШ Катерина Георгіївна	234-99-43	„10” 63-52	Кім. 733

Управління організаційно-аналітичного забезпечення керівника

Начальник управління	Шевченко Тамара Миколаївна	234-16-35		Кім. 532
Заст. начальника управління	Байдюк Анатолій Леонтійович	234-16-35		Кім. 532

Департамент державного регулювання та розвитку ринків фінансових послуг

Заступник директора департаменту	Хоружий Сергій Гаврилович	234-79-20		Кім. 631
-------------------------------------	---------------------------	-----------	--	----------

Управління зведеного аналізу

Начальник управління	Мосійчук Тетяна Костянтинівна	234-49-08		Кім. 440
----------------------	-------------------------------	-----------	--	----------

Управління методології бухгалтерського обліку, нагляду та аудиту

Начальник управління	Сергієнко Надія Григорівна			Кім. 444
----------------------	----------------------------	--	--	----------

Управління методології страхування і недержавного пенсійного забезпечення

Начальник управління	Угрин Іван Богданович	234-79-20		Кім. 632
----------------------	-----------------------	-----------	--	----------

Департамент страхового нагляду

Заступник директора департаменту	Сандул Олександр Георгійович	234-31-94		Кім. 637
----------------------------------	------------------------------	-----------	--	----------

Управління аналізу і ліцензування страховиків

Начальник управління	Чабан Віктор Денисович	234-89-63		Кім. 642
----------------------	------------------------	-----------	--	----------

Управління виїзного страхового нагляду

Начальник управління	Корень Сергій Олександрович			
Заступник начальника управління-начальник відділу	Анніков Валерій Володимирович	235-62-41		Кім. 647

Департамент нагляду за недержавними пенсійними фондами

Управління аналізу і ліцензування недержавних пенсійних фондів

Начальник управління	Захараш Тетяна Іванівна	234-71-31		Кім. 746
----------------------	-------------------------	-----------	--	----------

Управління виїзного нагляду за недержавними пенсійними фондами

Начальник управління	Лозинський Леонтій Антонович	234-71-31		Кім. 744
----------------------	------------------------------	-----------	--	----------

Департамент нагляду за кредитними установами

Заступник директора департаменту	Петрушак Тарас Богданович	234-72-39		Кім. 742
----------------------------------	---------------------------	-----------	--	----------

Управління аналізу і ліцензування кредитних установ

Начальник управління	Збаражська Олена Єфремівна	235-51-31		Кім. 738
----------------------	----------------------------	-----------	--	----------

Управління виїзного нагляду за кредитними установами

Заступник начальника управління	Черемісін Федір Петрович	234-72-39		Кім. 742
---------------------------------	--------------------------	-----------	--	----------

Департамент нагляду за фінансовими компаніями

Заступник директора департаменту	Висоцький Володимир Вікторович	228-39-71		Кім. 732
----------------------------------	--------------------------------	-----------	--	----------

Управління аналізу і ліцензування фінансових установ

Начальник управління	Соколова Ірина Володимирівна	228-39-71		Кім. 748
----------------------	------------------------------	-----------	--	----------

Управління виїзного нагляду за фінансовими компаніями

Начальник управління	Мар'єнко Леся Геннадіївна	228-39-71		Кім. 747
----------------------	---------------------------	-----------	--	----------

Юридичне управління

Начальник управління	Ткаченко Дмитро Валерійович	235-70-71		Кім. 536
Заступник начальника управління-начальник відділу	Колісник В'ячеслав Іванович	235-70-71		Кім. 536

Управління внутрішнього аудиту і апеляцій

Начальник управління	Работін Михайло Вікторович	235-51-06		Кім. 437
----------------------	----------------------------	-----------	--	----------

Відділ фінансового моніторингу

Начальник відділу	Шевчук Костянтин Дмитрович	235-51-06		Кім. 436
-------------------	----------------------------	-----------	--	----------

Протокольний відділ

Начальник відділу	Баландіна Наталя Володимирівна	234-29-26		Кім. 547
-------------------	--------------------------------	-----------	--	----------

Відділ взаємодії із засобами масової інформації та зв'язків із громадськістю

Начальник відділу	Нагорняк Майя Володимирівна	234-68-60		Кім. 548
-------------------	-----------------------------	-----------	--	----------

Відділ кадрів

Начальник відділу	Максюта Наталія Дмитрівна	234-91-70		Кім. 530
-------------------	---------------------------	-----------	--	----------

Адміністративно-господарський департамент

Директор департаменту	Маловичко Олександр Григорович	234-32-87	„10”63-49	Кім. 530
-----------------------	--------------------------------	-----------	-----------	----------

Управління справами

Начальник управління	Романенко Євген Олександрович	234-32-87		Кім. 530
----------------------	-------------------------------	-----------	--	----------

Управління інформаційних технологій

Начальник управління	Кайдашев Роман Петрович	234-31-94		Кім. 638
----------------------	-------------------------	-----------	--	----------